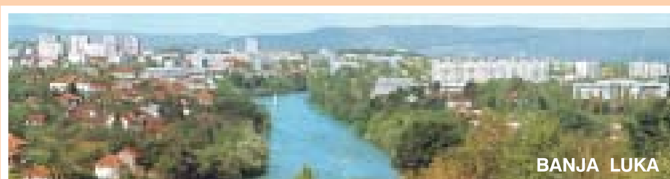
Božidar Nagy

IVAN MERZ

Putokaz suvremenom naraštaju

IVAN MERZ

1896. - 1928.

»Nemam ni najmanje sumnje da će ime Ivana Merza biti prije ili kasnije dignuto na dostojnu visinu u cijelom kršćanskom svijetu, jer je on sasvim isključiva pojava.« – *K. VOLINSKI, »O dr. Ivanu Merzu«, Hrvatska Prosvjeta, Zagreb, 15/1928., br.6, 140.* Članak je napisan još 1928. god., kao komemorativni članak, odmah nakon smrti Ivana Merza.

»Hrvati ne bi smjeli dopustiti da ugasne uspomena na Ivana Merza. Čovjek takve inteligencije i tako široke naobrazbe, koji je usred svijeta živio potpuno Božjim životom, životom djeteta u evanđeoskom smislu, to je tako lijep i tako blagotvoran prizor da ga ne bi smjeli skrivati ni u Hrvatskoj ni izvan nje. Neka njegovi sunarodnjaci zahvale Bogu što im je u njemu dao uzor pravog kršćanina i zaštitnika.« – P. Irenée HAUSHERR, S.J., Francuz, profesor na Papinskom sveučilištu Gregorijanu u Rimu, napisao je ovu izjavu o Merzu u siječnju 1929. god., nakon što je primio vijest da je Merz umro. Njegova je izjava objavljena u *Glasilu Postulature Ivan Merz*, *Zagreb 1973., br. 1, str. 12-13*

»Suđeno je za neke ljude, da njihovo ime nikada ne silazi s poprišta duhovne borbe čovječanstva. Ime Ivana Merza može se već danas sigurno ubrojiti među imena onih koji se neće izbrisati ni na nebu ni na zemlji.« – *Dušan ŽANKO, »Duša dr. Ivana Merza«, Život, Zagreb, XIX/1938., br. 5, str. 245. Ovaj esej autor je objavio u povodu 10. obljetnice smrti Ivana Merza.*

Slika na omotu: IVAN MERZ pred beatifikaciju,
izradio ak. slikar Anto Mamuša, Travnik, 2003.

Božidar Nagy

IVAN MERZ

Putokaz suvremenom naraštaju

Kratka biografija

POSTULATURA ZA BEATIFIKACIJU IVANA MERZA

Zagreb, 2003.

Božidar Nagy

IVAN MERZ

Putokaz suvremenom naraštaju

Kratka biografija

Izdavač:

Postulatura za beatifikaciju Ivana Merza

10000 Zagreb, Vlaška 93

Zagreb, 2003.

Za izdavača:

o. Božidar Nagy, DI - postulator

e-mail:

postulatura.merz@ffdi.hr

web stranica:

www.ffdi.hr/ivan-merz

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i sveučilišna knjižnica - Zagreb

UDK 271 -391 Merz, I.

NAGY, Božidar
Ivan Merz: putokaz suvremenom naraštaju : kratki pregled života i djelovanja / Božidar Nagy. - Zagreb : Postulatura za beatifikaciju Ivana Merza, 2003.

ISBN 953-96923-3-4

I. Merz, Ivan — Biografija
II. Svećenici laici — Hrvatska — Biografije

430130059

Slika na naslovnoj strani: Banja Luka, gdje je Ivan Merz rođen 1896. i Zagreb, gdje je živio posljednjih šest godina i umro 1928. g.

Kompjutorska priprema:

MC »Glas Slavonije« d.d., Osijek

Tisak:

PAN d.o.o.

Tiskara »Bl. Ivan Merz« - Zagreb

PREDGOVOR

Nakon što je u Vatikanu 20. XII. 2002. dovršen postupak za proglašenje blaženim Ivana Merza, te u povodu njegove skore beatifikacije koju očekujemo u 2003. g., objavljujemo ovaj kratak prikaz njegova života i djelovanja. Podnaslov knjižice »Putokaz suvremenom naraštaju« dao nam je kardinal Franjo Kuharić, koji je tim riječima još 1973. nazvao našega Ivana imajući u vidu njegov svetački lik i poruku koju nam Bog upućuje preko njegova svetoga života.

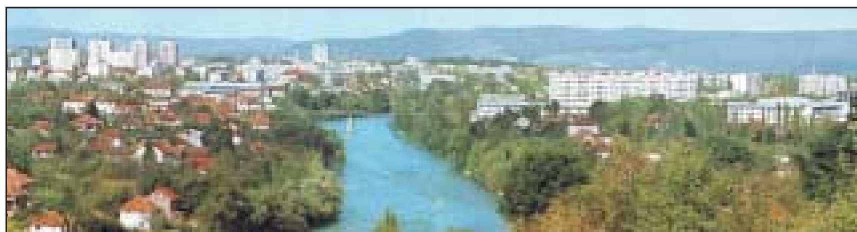
Proglašenje blaženim jednog Božjeg ugodnika jest veliki dar narodu i mjesnoj Crkvi. Da možemo dostojno primiti taj dar, potrebno je duhovno se pripremiti; to uključuje najprije poznavanje života i djelovanja budućeg blaženika i njegove poruke, čemu želi poslužiti ova kratka Ivanova biografija.

O časnom sluzi Božjemu Ivanu Merzu napisane su četiri velike biografije, dvije doktorske disertacije, te mnoštvo članaka, studija, eseja i pjesama. Iz ove kratke biografije nije moguće dobiti potpuni uvid u bogatstvo duše, života i djela tog »čuda milosti Božje«, kako je u drugoj prigodi nazvao našega Ivana kardinal Franjo Kuharić (10. V. 1982.). Stoga zainteresirane čitatelje upućujemo na knjige Ivana Merza i ostale publikacije koje su objavljene o tom mladom apostolu naših dana, a čiji je popis naveden na kraju ove njegove biografije.

Nakon što se upoznate sa svetačkim likom časnog sluge Božjega i skoroga blaženika Ivana Merza i njegovom porukom, vjerujemo da ćete se složiti s tvrdnjom koju su o njemu izrekli njegovi mladi prijatelji i sljedbenici kad su mu na grob postavili vijenac s natpisom: HVALA TI, ORLE KRISTOV, ŠTO SI NAM POKAZAO PUT K ‘SUNCU’!

Zagreb, 2. II. 2003.

POSTULATURA ZA BEATIFIKACIJU IVANA MERZA

Panorama Banja Luke

Djetinjstvo i mladost

u Banjoj Luci od 1896. do 1914.

Ivan Merz je rođen je 16. prosinca 1896. g., u Banjoj Luci. Otac, po zanimanju časnik Austro-Ugarske monarhije, vršio je ondje službu šefa željezničke postaje. Kao jedinca od najranijih dana okruživala ga je velika roditeljska ljubav. Imao je bezbrižno i sretno djetinjstvo i mladost. Od roditelja je primio pristojan građanski odgoj, ali bez posebne kršćanske podloge. Rastao je u liberalnoj sredini. Osnovnu školu započeo je u Banjoj Luci, 2. i 3. razred pohađa u Prijedoru kamo mu je otac, zbog službe, bio privremeno premješten. Školovanje nastavlja u Banjoj Luci, gdje pohađa gimnaziju. Maturirao je s odličnim uspjehom 1914. g. u dobi od svega sedamnaest i pol godina.

Ivan Merz
u osnovnoj školi

Za njegovu vjersku orijentaciju, koja se počela nazirati već pod konac gimnazije, bio je zaslužan njegov gimnazijski profesor, uzorni katolički laik dr. Ljubomir Maraković. Kroz književnost i umjetnost usmjeravao je Ivana prema moralnim i religioznim vrijednostima. Bio mu je pravi vodič kroz mladost. Već u zreloj dobi Ivan je o njemu zapisao: »Katolik svjetovnjak spasio me za vječnost.« Ivan mnogo čita, posebice djela književne vrijednosti. Privatno uči francuski i engleski, svira glasovir i

violinu. Imao je dara i za crtanje. Aktivno se bavi športom. Igra tenis, vozi bicikl, bavi se gimnasticiranjem, šahom, klizanjem na ledu, kuglanjem.

Opjevana mladost

Malo je ljudi, pa i među većinom Božjih ugodnika, čiji bismo duševni razvoj i uspon prema Bogu mogli tako izbliza slijediti, kao što je to slučaj kod našeg Ivana Merza, zahvaljujući njegovom opširnom dnevniku. Počeo ga je pisati na poticaj svoga profesora dr. Marakovića sa sedamnaest godina i nastavio ga voditi sve do zrele dobi. U svome dnevniku Ivan je opisao svaki treptaj svoga mladoga srca, sve intelektualne i moralne bure i oluje kroz koje prolazi mladi čovjek u svome rastu; slijedimo ga na svakom koraku njegova uspona prema životnim vrijednostima i prema Bogu. Mnogi je mladi čovjek na stranicama njegova dnevnika prepoznao sebe. Našao je toliko toga zajedničkoga što mu je ulilo povjerenja i hrabrosti da ne sustane u traženju Istine, Dobrote, Ljepote i Ljubavi, koje je Ivan pronašao u Isusu Kristu. U ovome kratkom i sažetom prikazu Ivanova života donosimo samo poneki značajniji izvadak iz njegova zanimljivog i opširnog dnevnika koji nam omogućuju da bar na trenutak otškrinemo svetište njegove duše koju je sve više i više ispunjavala Milost. Opširnije dijelove njegova dnevnika čitatelj će naći u drugim Ivanovim biografijama. Ivanovi tekstovi iz dnevnika o doživljaju njegove prve mladenačke ljubavi, razmišljanja o ženi, braku, obitelji, objavljeni su u posebnoj knjizi »Ljubav i čistoća«, FTI, Zagreb 2002. Jedan dio tih tekstova nalazi se u drugom svesku Materijala za beatifikaciju u poglavlju »Mladi Ivan Merz razmišlja o ljubavi«, str. 102 do 127.

Ivan Merz gimnazijalac

Na početku svoga dnevnika Ivan stavlja usklik: »Živjela umjetnost!«. Time je označio svoje oduševljenje za vrijednosti koje su dominirale njegovom dušom u prvim godinama mladenaštva. Kao moto dnevniku stavlja Ivan stihove iz Byronovog djela »Manfred«:

Bivši banjalučki željeznički kolodvor u kojem je stanovala obitelj Merz (lijevi dio zgrade). Ivanov otac bio je šef kolodvora. Zgrada ovoga bivšeg kolodvora danas je preuređena u umjetničku galeriju.

Za mladih dana
želio sam vruće
Da srca drugih svojim
prožmem srcem,
Da svijetlim narodima,
da se uspnem
Ja ni sam ne znah kamo....

Ovi stihovi, osim što izražavaju mladenački idealizam, imaju u sebi i nešto proročkoga: izraz su nejasne slutnje onog poslanja što ga je Božja Providnost Ivanu namijenila. Za života, a posebice nakon svoje smrti, Merz je prožeo tolika srca svojim srcem, pokazao je mnogima »put k Suncu«, tj. k Isusu Kristu, a sada se nalazi na usponu da »zasvijetli narodima« s oltara katoličkih crkava kao blaženik i svetac! - U nastavku donosimo nekoliko izvadaka iz dnevnika što ih je Ivan zapisao pred maturu.

Ivan Merz
gimnazijalac u Banjoj Luci

Ivan Merz, maturant u Banjoj Luci, 1914. g.

Bože, koliki je svemir!
Iz gimnazijskog Dnevnika

Banja Luka 2. III. 1914. - U fizici smo govorili o brzini svjetla... Bože, koliki li je svemir: sve svijetli, sve se kreće savršeno točno, sve je veliko, neizmjerno veliko. Zvijezde jezde kroz prostor, sve je neizmjerno u tom silnom prostoru. Naša zemljica kao mrvica leti također i okreće se... A taj čitav svemir, ono što se vidi i ne vidi, ono što se čuje i ne čuje, tko ravna tim teatrom, tko je taj veličanstveni Duh koji to obuhvaća? ON je.

26. IV. 1914. Što više upoznajem katolicizam, tim više vidim da je neiscrpiviji. Već želim primiti Tijelo Njegovo, svrhu i posljedni uzrok čovječanstva. Kolika je Ljubav Njegova, kad On, Neizmjernost, koga ne možemo shvatiti, On koji ravna svemirom i svakom travkom i koji zna i gleda na prepiranje sićušnog ljudskog roda, daje nama, malenima i ništavnima, Sebe na blagovanje!

11. VII. 1914. - Finis finaliter. Maturirao sam. Riješio sam se brige, ali... plakao sam u podne. Tko bi znao zašto. Novi korak. Djetinjstvo je prošlo. Počinju velike dužnosti. Ideali postaju realna pitanja. Proći će i život...

30. VIII. 1914. Napasti navale užasno, no molitva me diže. U svetinji nad svetinjama (R. Tagore), u srcu mom nepokolebljiva je vjera. Skepse ima. Vječit je boj... Gledat ću otići na ispovjed prije polaska (*u Vojnu akademiju*) i da primim Tijelo za okrjepu u budućem životu.

Ivan Merz zanimao se za umjetnost, književnost i čitao je mnoge vrijedne knjige

Odlazak u svijet

Ivan Merz pitomac Vojne akademije 1914.g. u Bečkom Novom Mjestu

U Vojnoj akademiji 1914. god.

Nakon mature Ivan polazi u jesen 1914. god. u Vojnu akademiju, u Bečko Novo Mjesto. Roditelji su željeli da postane časnik, kao i njegov otac. Međutim, za vojničku službu Ivan nije imao ni volje, ni smisla. Izdržao je u akademiji samo tri mjeseca. Ipak, i to vrijeme mu je koristilo jer je upoznao svu moralnu bijedu mnogih ljudi. Iz dnevnika se jasno vidi kako ga svijet vjere, kao suprotnost moralnom zlu koje je Ivana okruživalo, sve više privlači.

Iz Dnevnika u Vojnoj akademiji

Bečko Novo Mjesto, 21. IX. 1914. - Moja vjera, izgleda, slabi. Misao na ono lijepo, na religiozni život, kao da zamire... Ispovijedi, koju bih toliko želio, ovdje kao da nema. Pričest ne mogu primati...

25. X. 1914. - Sve prolazi! To sada osjećam svom dušom. A možda mi svaki sljedeći čas može donijeti gadnu misao: borba tijela s duhom. Sav je život ovakva borba između dva elementa i ovom se borbom dovinjavamo Idealu našega života: Svevišnjemu. Bože, Bože sveti, daj mi snage da se pomolim, da se sporazumim sa svojim Stvoriteljem, sa Stvoriteljem svih divnih zakona u prirodi, s Gospodarom neizmjernih treptećih zvijezda, s vječnom Istinom! »Moliti znači vjerovati«. Ja vjerujem u Gospoda Boga Svemogućega, vjerujem da je On savršen Duh u slobodi volje i veličini.... U molitvi se s Njim razgovara i On mu tako čudnovato fino odgovara da čovjek misli, te diše zrak visina. Taj razgovor sa Svevišnjim, ta veza, priznavanje Svevišnjega, to je religija. Religija je bez molitve mrtva... Bog je duševno biće. A pošto smo mi tjelesni to je misao na njega tjele-

sno duševna. Da ga razumijemo, postao je Emanuelom, nama sličnim. I mi se Isusu možemo moliti i ta nam je molitva mnogo lakša, jer nam je Isus bliži.

19. XII. 1914. - Kad čujem da se gadno govori, kad se i u moju dušu hoće uvući gadne slike, uvijek nepromijenjeno vidim sliku Madone s Djetetom, onaj lijepi i majestetični izraz, ono usredotočenje svega uzvišenoga.

22. XII. 1914. - Završavam dnevnik i nadam se. Molim Svevišnjega koji je odredio put Suncu i zvijezdama, smjer svakoj stabljici i zadaću svakom mravu, da i meni od sada pokaže put k Čistoći, velikoj umjetnosti, svemu Najvišemu i Vječnomu. Neka se opet i opet probudi Faust koji je ovdje kao zaspao.

Student u Beču

Početkom 1915. g. Ivan polazi u Beč na studij. Majci za volju upisuje pravo, ali usput pohađa i predavanja iz književnosti. U Beču mu se kulturni horizonti veoma proširuju. Mnogo čita, posjećuje kazališta, ide na koncerte, u operu. U dnevniku se iz toga razdoblja razabire da je to doba njegovih najvećih unutrašnjih lutanja i traženja. Muči ga problem ljubavi. Uspomena na prvu mladenačku ljubav prema Greti još uvijek je živa. Tište ga

Palača austrougarskih careva Schönbrun u Beču

Panorama Beča

i vjerski problemi, ali uz svu sumnju on želi vjerovati. Osjeća u sebi veliku težnju za moralnim usavršavanjem. Posebno je oduševljen Goetheovim Faustom i njegovim traženjem konačne istine.

Iz Dnevnika

Beč, 17. I. 1915. - Moja molitva sada ide Neoskvrnjenoj: Neka me u ovome gradu prati na svakom koraku! Svaki moj hod i korak neka bude usmjeren lijepom!

27. I. 1915. - U nedjelju je Pričest. Ne mogu shvatiti da će Krist, Bog-Stvoritelj, Onaj za kojim sve teži, koga čovjek u snu i na javi osjeća, Onaj jaki i svemoćni, koji je dao kretanje svemiru, Onaj koji nad svakom travkom i nad svakim crvićem bdije, da Krist kome su čavle kroz noge i ruke probijali, na koga su pljuvali, Onaj koji je mrtve oživljavao i djecu volio, te kod svoje vlastite smrti sunce zamračio i zemljom potresao, da će Taj biti moj, da će razgovarati sa mnom, čovjekom za koga samo ja pravo znadem. Po tome baš vidim da je to On, jer pokazuje u tome svoju neizmjernu ljubav.

10. III. 1915. - Život nam mora biti žrtva, da mnogo lijepoga ni ne gleda.

17. V. 1915 - Život mi je veliki upitnik. Od dana do dana gubi se moja djetinja vjera. Ono prijašnje razlikovanje između dobra i zla nedostaje mi... Svi ovi nazori o svijetu nisu li samo predrasuda? I uvijek tako živim i pitam se. Samo ono što vidim pred sobom, uviđam da postoji... Postoji li Bog ili ne postoji? Činjenica je da On postoji, da ga osjećam oko sebe, u sebi, tu, ovdje, ondje, posvuda. Njegove melodije

drže i ispunjavaju čitav svemir. Svaki čovjek ćuti dah nečega većeg i vječnijeg... Dakle, Bog postoji... I Onaj kojega mi oko sebe osjećamo, do kojega razum dolazi da je vječan, kome duša nehotice teži, taj će jamačno biti Pravednost. Time dolazimo do osobnog Boga. On postoji, i ja u to čvrsto vjerujem, i u najjačim trenucima kušnje i sumnje, da je On jedini, vječni, veliki Bog. Kad on postoji, već slijedi da naš život ima svrhu... No, nije dosta samo vjerovati. Naša vjera mora biti sustav, mora biti putokaz života da ne radimo protiv principa pravednosti i vječnosti. Religije daju sustave. I ja kažem: » Aut catholicus aut nihil« *(ili katolik ili ništa)*. U ovome pogledu nije u meni nikada postojala ni najblaža sumnja. Znam i osjećam da je katolicizam jedina prava vjera (ako uopće vjera postoji). O drugim vjerama nisam nikada niti mislio da bi bile bolje od katoličke. Eto, ja sam u duši katolik, ali onaj iskonski čovjek u meni, onaj Faust, onaj koji ne zna za odgoj i predrasude, vuče me u težnji dolje i prisiljava me da u sve sumnjam.

23. VI. 1915 - Mili roditelji čestitali su mi imendan. Svevišnji ih blagoslovio! Kad posumnjam u Najviše, u Dobrotu i u svu svoju ideologiju, u meni je nepokolebljiva ljubav i naklonost prema roditeljima, nju osjećam tako živo i ona mi svjedoči da ljubav, duša, Bog nisu utopija nego da sve ovo postoji, da je čovjek, uistinu, ideja koja teži svome izvoru.

U očekivanju odlaska u vojsku

U ljetu 1915. g. Ivan je pozvan u vojsku. Čekajući odlazak boravi kod roditelja u Banjoj Luci. I dalje mnogo čita književna djela. Marljivo vodi dnevnik. U svjetlu vjere nazire polagano rješenja za mnoga pitanja. I nadalje osjeća težnju za usavršavanjem svoje duše i svoga karaktera. U tom razdoblju čini važan korak u svome duhovnome životu: za blagdan Bezgrješnog Začeća Blažene Djevice Marije, 8. XII. 1915., zavjetuje čistoću do ženidbe. Tim se zavjetom svjesno obvezao da se neće ogriješiti o 6. i 9. Božju zapovijed.

Iz Dnevnika

Sarajevo, 25. X. 1915. - Sjajna su neka mjesta iz Ivanova evanđelja o pričesti. Kod zadnje mise mnogo sam o njima razmišljao i tako se uživio da sam zbilja mistički osjećao pretvorbu i da je ondje Krist, kojemu se moramo klanjati.

Banja Luka, 12. XII. 1915. - Izmiren sam, možda, zauvijek s prirodom. Ženski je element u mom životu odigrao ulogu koju mora. Sa ženama ovdje više nemam posla. Zaljubljivati se neću, moglo bi se izroditi u sjetilnost. Ostale ženske neka igraju u mome

životu ulogu muškog, osobito finog muškog prijatelja. No, strašno mi je kad pomislim da ću se uvijek morati kretati u društvu punom sjetilnosti. Neki dan sam zavjetovao Bl. Djevici čistoću sve do ženidbe. Možda će ta trajati i do smrti.

23. I. 1916.- Htio bih biti ponizan! Silno ponizan! Svu onu prirođenu oholost uništiti i ponizno težiti za istinom, samo zbog te same istine...

28. I. 1916. - Uviđam da sam silno daleko od savršenosti... Jako me to boli. Tu si umišljam nešto na svoj dobar primjer i vidim da sam kršćanin samo na jeziku, ali na djelu ne. Kršćanstvo mi nije još zašlo u krv. Nema ništa težega nego biti dobar kršćanin... Cijeli je život protiv mojih želja. Slabost, slabost i vječna slabost. Trebao bih se više moliti Bogu da ne izgubim onu mističnu vezu s Njim, da Ga osjetim u svakoj misli, kod svakog pogleda i kod svakog posla. A ovako se pomolim ujutro i uvečer, zapravo, misli mi mehanički izgovaraju svete riječi. Trebao bih dnevno, bar samo pola sata, čitati Evanđelje, razmišljati o tome, pa onda u podne iza Zdravo Marijo sebi predočiti neke transcedentalne stvari i tako cijeli dan, cijeli život provoditi u tom mističnom svjetlu, stvarajući od svoje duše remek-djelo i tražeći Istinu-Svrhu.

24. II. 1916. - Jako volim tišinu i mir, mogu razmišljati, mogu misliti na misterij Euharistije, zapadati u nepomično čuđenje, mogu se dugo moliti... Ljepše je u samoći. Ljepše je zavući se u tamnu crkvicu i kod treptaja vječnog svjetla, za zadnjih traka sunca, tiho moliti krunicu i diviti se, vječno se diviti Euharistiji, tome sjaju, toj veličini, toj neizmjernoj Ljubavi...

28. II. 1916. - Prije odlaska u vojsku još ću napisati koju rečenicu. Time završavam ovaj dnevnik kojim htjedoh odgajati svoju unutrašnjost i od svoje duše stvoriti remek-djelo. Osjećam da sam još silno daleko od cilja... Bio sam jučer na Pričesti i tako sam veseo i zadovoljan, tako da se, čini mi se, neću nikada žalostiti, pa makar mi i teško bilo... Čovjek je ovdje samo putnik, njegovo pravo određenje nije ovdje, na toj zemlji, on je izabran za nešto više.

Gradska vijećnica u Beču

U Prvom svjetskom ratu 1916. – 1918. god.

U veljači 1916. god. polazi Ivan u vojsku i nakon časničkog tečaja poslan je na bojište u Italiju, gdje ostaje do kraja rata. Kako je proživljavao rat i njegove strahote, najbolje se vidi iz dnevnika koji je uspio voditi i na fronti. Gledajući svakodnevno smrti u oči, izvrgnut stradanjima svake vrste, Ivanov se nazor na svijet produbio. Sumnje i kolebanja iščezavaju u susretu s trpljenjem i smrću. Kršćanska vjera pojavljuje se Ivanu kao jedina vrijednost koja pobjeđuje sve zlo koje je Ivan oko sebe gledao i doživljavao. Pred kraj rata piše Ivan svome ocu ove značajne riječi: »Zahvalan sam Bogu što sam sudjelovao u ratu, jer me je rat naučio mnogomu tome što ne bih nikada inače spoznao. Želim živo opet postati slobodan i urediti svoj život prema onome što sam spoznao da je pravo.«

Iz ratnog Dnevnika

Graz, 18. III. 1916. - Velika je vjerojatnost da ću i ja na front. Iskreno govoreći, ja se ne bojim smrti, ta tamo gore je ono pravo carstvo. Samo se još nisam pomirio s mišlju da ću ja zaista onamo i nisam sebi svjestan da vodim krepostan život... Ta uvijek sam bio protiv rata. Sve bih ljude najradije izgrlio i pomirio između sebe...

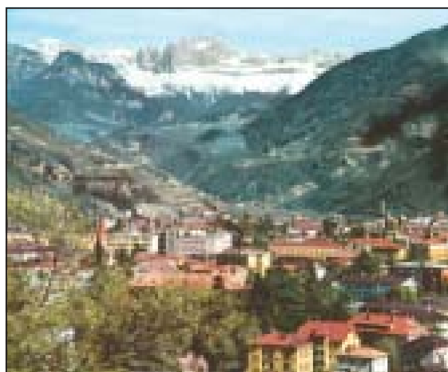

Ivan u vojsci
polaznik časničkog tečaja

Graz, 27. III. 1916. - Upravo sada trebam duševne snage, trebam crpsti iz nepresušnog vrela Ljubavi, iz one svesilne moći Euharistije koja ispunjava dušu rasvjetom, koja je svjetlija od dana, koja je pretvara u duševno zadovoljstvo, koja smiruje u osjećanju nečega nepoznatog i neizmjernog. Silno, svesilno bih htio opet tome Vrelu. O, Deus, adiuva me! *(O, Bože, pomozi mi!)*

Mürzzuschlag, 26. VIII. 1916. - No najvažnije pitanje za čovjeka je problem smrti. I ovaj me mora sada ponajviše interesirati jer bih za dva mjeseca već mogao biti daleko od nada ove zemlje. Zapravo

sada vidim da mi život nema čvrste podloge. Sazdao sam si svoju ideologiju na budućem životu, na budućoj zemaljskoj sreći, pa sada ne mogu pojmiti da bih mogao skoro poginuti. I ova me misao katkada navede na pomisao da bih morao dulje misliti na smrt, tako da u svakom času svoga života na nju budem spreman. A što je ona? Tako si predstavljam: odem na frontu, pogodi me kakva kugla za juriša (oh, Bože, na koga ću jurišati!) i ja se srušim mrtav. Tako su sve nade, svi ideali prestali biti, a zemlja i zvijezde nadalje jure. A duša? Moram prestati s pisanjem iako u nekim momentima vidim onaj divni prijelaz iz ovog grozno ograničenog svijeta u onu daleku širinu. Drugi put o tome.

Bolzano (Bozen) u sjevernoj Italiji kamo je Ivan dolazio u crkvu s okolnih planina gdje je boravio na bojištu u Prvom svjetskom ratu. Tu je dobio poznati naziv »Borac s bijelih planina«.

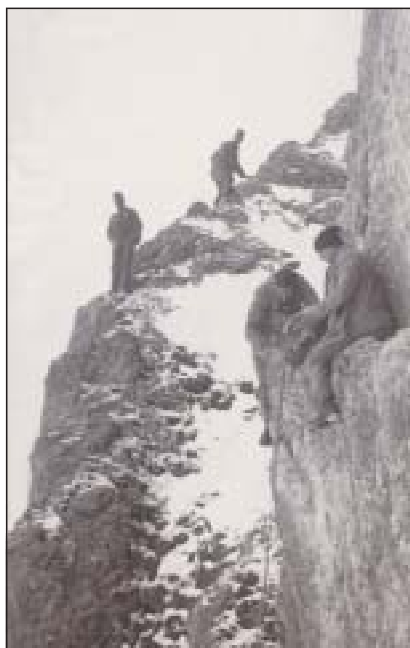

Ivan na vojnoj obuci u Grazu (gornji red drugi zdesna, označen krugom)

Zingarella, 18. V. 1917. - Bol, patnja, pogled na tolike tisuće unakaženih, mrtvih i ispaćenih ljudi, jamačno, pere s čovjeka sve prolazno i velikom mu energijom upravo sugerira smisao života. Ono malo boli što pretrpih, onaj prvi strah pred puščanom tanadi i šrapnelama, na putu k brigadi, govorile su mi uvijek Gospodinove riječi: »Što se bojite, zar još ne vjerujete?« Pa čemu se bojati? Ta On gore već znade što će sa mnom biti, On me neizmjerno voli, pa znade da li je za mene bolje da poginem, ili da dalje živim. Pa čemu se bojati kad On određuje moje putove! Valja živjeti i Njega vječno hvaliti i ne brinuti se za smrtnu opasnost.

Monte Rasta, 5. X. 1917. - Čudni su putovi čovjeka. Tko zna da li ću ostati živ? Otići ćemo na Korušku, odakle će započeti navala. Bog vodi sudbinu naroda; On znade što je za me najbolje. Bit ću zadovoljan sa svime i primit ću zahvalno sve što mi on dosudi. Ako se rastuže moji roditelji, proći će i ta bol. Ta nije li »suzna dolina« naša domovina. Razmišljam: kako su sretni ljudi u samostanu koji se uvijek mogu baviti molitvama i dobrim djelima; gdje čovjek nema slobodne volje, nego onako radi kako drugi odrede. Abnegatio sui ipsius *(zatajenje samoga sebe)* i utopljenje jedne duše u sve, tako da ona sama na se zaboravi... Gone me želje, potkapa me borba i nestalnost... Kad će doći vrijeme vječne slave, vječnog otkupljenja? Kad ćemo vidjeti uskrslog Jaganjca i sjaj njegove vječno lijepe Majke koji se proteže iznad svih svjetova? Kada, kada ćemo biti ujedinjeni u pjevanju nebeskih korova, kada ćemo se izgubiti u vječnom pjevanju Sanctus, Sanctus, Sanctus, obavijeni Božanskim sjajem?

Fonzaso, 5. II. 1918. - Boga nikada zaboraviti! Neprestano težiti za ujedinjenjem s njime. Svaki dan - ponajbolje zoru - upotrijebiti jedino za razmišljanje i molitvu, po mogućnosti u blizini Euharistije ili

Na talijanskom bojištu u Prvom svjetskom ratu

kod sv. mise. Taj sat treba biti izvor dana, u tome satu valja da čovjek zaboravi na cijeli svijet, da potisne sve svjetske brige, svu nervozu života, da bude miran kao u kolijevci. U tome se satu moraju stvoriti planovi za budući dan, tu se razmišlja o vlastitim pogreškama i moli milost da se svlada sva slabost. Bilo bi grozno kad ovaj rat ne bi imao nikakve duševne koristi za me! Ne smijem onako živjeti kao što sam živio prije rata. Moram početi novi, preporođeni život u duhu novo-spoznatog katolicizma.

Ivan, časnik s ocem za vrijeme Prvog svjetskog rata

Beč, 9. IV. 1918. - A što ću ja biti? To je teško pitanje koje me muči već dulje vrijeme. Zanima me književnost i umjetnost, iako sada ne uživam više u tome... Na ovome smo svijetu samo provizorno... za čas nismo tu, a ovaj život imade samo utoliko smisla, ukoliko je priprava za drugi. Tako je i sa životom naroda i čovječanstva... Istina je, književnost nije sve. Literatura, umjetnost, samo su detalji u tome velikom djelu: Kraljevstvu Božjem. Sve struke imaju pred Bogom jednaku vrijednost, samo se mora raditi po Njegovoj volji... Biti praktičnim katolikom mora biti moja svrha... Bože moj, prosvijetli me da ubrzo dođem do čvrste odluke! Svugdje neka se vrši volja Tvoja, jer ovdje smo samo putnici, a u našoj se pravoj domovini neće mnogo pitati jesam li bio profesor ili zidar. Ali nešto biti treba!

Ivan (u sredini s bijelom kapom na glavi) kao voditelj vojnika na položaje

Fontanel, 20. V. 1918. - Sanitetlije pronesoše ispod prozora na nosilima krvlju oblivena kuhara. Pokriven je dekom. Lice mu je crveno, crveno, crveno -

krv, krv, krv, a da se ne mogu ni crte lica prepoznati.... Mysterium vitae - krvlju obliven čovjek. Od Adama do danas milijuni su to ljudi propatili i propatit će do sudnjega dana...

Fontana Secca, 28. V. 1918. - Svibanjska kraljica neka mi oprosti što na nju tako rijetko mislim. Bože, Bože, više mističnog svijeta!

Prizor s talijanskog bojišta u Prvom svjetskom ratu (snimio Ivan Merz)

Solarol, 13. VII. 1918. - Neki dan vidjeh svećenika. Najradije bih poljubio ruke koje su držale Krista... O Bože, da sam već kod Tebe! Najbolje bi bilo da plamenom svoga Milosrđa sagoriš parazite grijeha koji su se uvukli u moju dušu, pa da dobar i svet stupim u Te, ili bar da u životu budem nadahnut svetom radošću i nadčovječnom voljom. Lako je pisati, ali teško je sveto živjeti!

Solarol, 4. VIII. 1918. - Najsretniji dan bio bi kad bi otac i majka postali dobri kršćani, kad bi naša obitelj postala katoličkom...

Pod konac rata pisao je Ivan ocu s fronte 23. VIII. 1917. ove riječi: »Zahvalan sam Bogu što sam sudjelovao u ratu, jer me je rat naučio mnogomu što ne bih nikada inače spoznao. Želim živo da opet postanem slobodan i da uskladim svoj život prema onome što sam spoznao da je pravo«.

Prizor s talijanskog bojišta u Prvom svjetskom ratu (snimio Ivan Merz)

Do kakvih je saznanja Ivan došao za vrijeme rata u susreta sa svakodnevnim trpljenjem, te živeći neprestano u smrtnoj opasnosti, pokazao je njegov daljnji život. Mnogo toga dade se zaključiti iz njegova dnevnika, gdje se jasno opaža da su Bog i katolička vjera od sada stupili na prvo mjesto u njegovoj duši.

Studij u Beču i Parizu 1919. – 1922.

Plamen za beskrajnim visinama

Po završetku rata Ivan nastavlja studij u Beču. Studira ono što je odavno želio: književnost, romanistiku i germanistiku. Rat je izvršio svoje pozitivno djelovanje na razvoj Ivanove osobnosti. Ivan je potpuno uvjeren u istinitost vjere i njegova se duša sada sve više i više uspinje prema Božjim visinama. Iz toga vremena počinje njegovo zanimanje za liturgiju, nakon što je obavio liturgijske duhovne vježbe. Aktivan je član društva »Hrvatska« koje okuplja hrvatske katoličke studente u Beču, pripremajući ih za njihov apostolski rad u domovini. Na jednom sastanku izrekao je poznate riječi: »Baza našega života mora biti naš preporod u Kristu, ostalo se sve samo od sebe na ovo niže«. Ivanovi su se roditelji u međuvremenu preselili iz Banja Luke u Zagreb.

Iz Dnevnika

Zagreb, 26. IX. 1919. - Jučer je bio najznamenitiji dan u mome životu. Obavio sam devetu sv. Pričest na slavu Presv. Srca Isusova i vjerujem da ću gledati dubine Presv. Trojstva. Neizmjernu ovu Kristovu ljubav moram bar nekako ovdje zaslužiti, pa ću Božjom pomoću gledati da što snažnije nastavim djelo posvećenja.

Ivan Merz student u Beču

Beč, 5. IV. 1920. - Proveo sam od čiste srijede do danas u St. Gabrielu kraj Mödlinga. Bio je to moj najljepši Uskrs: proživljavao sam umjetnički refleks velikih događaja - Kristovu muku i njegovo uskrsnuće - uživivši se u liturgijsku umjetnost... Liturgija je najveća umjetnička tvorevina koja postoji na svijetu, a uz to je središnja umjetnost, jer umjetnički prikazuje život Kristov, koji je središte povijesti...

Beč, 1. V. 1920. - Duševno sam najproduktivniji kada svladavam otpore ili kada trpim. Do sada sam trpio i svladavao otpore (rat, glad),

jer me je Providnost postavila u taj položaj. Tada sam rado trpio. No, nisam se još dovinuo u te visine da svojevoljno izaberem savršeniji put: put trpljenja. Popeo sam se na određenu visinu i sada me sila ustrajnosti na ovoj drži. Ali u meni je plamen za beskrajnim visinama, žar za nepomućenim grljenjem Sina i Oca i Duha, a do toga se dolazi samo discipliniranim, taktičkim svladavanjem samoga sebe.

Bečka katedrala sv. Stjepana

Zagreb, 14. X. 1920. - Materijalno mi, možda, nikada u životu neće tako dobro biti. Sve mi ide po želji. Mogu se svake večeri tuširati, ležati na čistu podu, ustati u 5 sati izjutra, otići na sv. Misu i često primiti presv. Euharistiju... Problem križa mogu sada teoretski studirati i dao Bog da sebi sada stvorim tako snažnu osnovicu da u praksi ne podlegnem križu.

Nastavak studija u Parizu

Preko isusovca oca Miroslava Vanina dobiva Ivan stipendiju iz Francuske i s još dvojicom kolega polazi u jesen 1920. g. u Pariz, gdje kroz dvije godine nastavlja studij književnosti na Sorboni i Katoličkom Institutu. Pored studija Ivan sakuplja građu za svoju disertaciju. U svoje slobodno vrijeme aktivno prati francuski katolički život. Dolazi u kontakt s mnogim katoličkim intelektualcima i obraćenicima. Dvogodišnji boravak u Parizu značio je za Ivana veliko kulturno i duhovno obogaćenje. Ivan u Parizu provodi dubok religiozan život. Kao član karitativnog društva Sv. Vinka Paulskog brinuo se za jednu siromašnu obitelj na pariškoj periferiji. Iz toga vremena potječu njegove čuvene pariške odluke za usavršavanje svoga života. Dnevnik iz pariškog razdoblja nije opširan. Tek tu i tamo bilježi što ga se posebno dojmilo. Rado posjećuje kapelu benediktinki u ulici Monsieur, duhovno središte Pariza, mjesto gdje su dolazili mnogi francuski intelektualci, od kojih su se neki ondje i obratili. Posebno ga se dojmio ulazak u samostan i redovničko oblačenje jedne novakinje benediktinke, generalove kćerke, o čemu je ostavio ganutljiv opis u svome dnevniku. Gotovo proročanski Ivan je predvidio njezin samostanski život. Ta je redovnica proživjela sedamdeset godina u samostanu i tek je pred kraj

Ivan, student u Parizu

života doznala za Ivana Merza. *(Opširan prikaz njezina života donijelo je Glasilo Postulature god. 1980., 1991. i 1994.).* Evo nekoliko rečenica o tom događaju iz Ivanova dnevnika:

Pariz, 4. XI. 1921. - Prisustvovao sam kod benediktinki oblačenju novakinje. Liturgija je veličajna... Umire svijetu, postaje struna koja će na vijeke pjevati slavu Božju. Izgarat će poput vatre i ući će poput mudre djevice sa zapaljenom svjetiljkom u bračne dvore Zaručnika. Treba sav svijet zaboraviti i sve sile koncentrirati u radu za Isusa. Zaboraviti prijatelje, planove, sve, iščeznuti sa zemlje, izgorjeti da zaista uđem sa što više bližnjih onamo gdje nas čeka Otac, Sin, Blažena Djevica Marija u Duhu Svetom, apostoli, mučenici, anđeli, djevice, Toma, Mahnić,

Pogled na Pariz gdje je Merz studirao od 1920. do 1922.

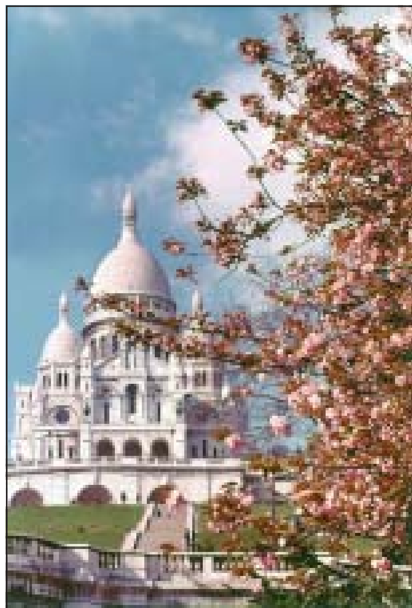

Pariška katedrala Notre Dame

Rogulja - svi oni beskrajni svjetovi Apokalipse.

* * *

Za Ivanov intenzivni religiozni život u Parizu doznali su i roditelji koji s time nisu bili zadovoljni. Razvila se tako veoma zanimljiva korespondencija između njega i majke, već objavljena u njegovim prijašnjim biografijama. Majka želi da joj sin živi kao i drugi, a Ivan joj u pismima obrazlaže i opravdava svoje stavove, dapače, želi roditelje potaknuti na dublji vjerski život. Upozorava ih kako je ovaj život kratak, da je on samo priprema za vječnost i da se prema tome moramo što bolje pripremiti za drugi svijet. U jednom pismu svojoj majci navodi onu čuvenu rečenicu koja odaje njegov životni put: »Znadeš da me je život na sveučilištu u Beču, onda rat, studij i napokon Lurd, potpuno uvjerio o istinitosti katoličke vjere i da se zato cijeli moj život kreće oko Krista Gospodina.« U drugom pismu Ivan je napisao majci: »Katolička vjera je moje životno zvanje i to mora biti svakom čovjeku bez iznimke.« Tek nakon njegove smrti roditelji su potpuno shvatili Ivana i postali ono što je on od njih želio: praktični vjernici katolici.

Bazilika Srca Isusova
na Monmartru u Parizu.
Zavjetna crkva francuskog naroda

Panorama Zagreba - pogled s glavnog kolodvora

U Zagrebu 1922. – 1928. god.

Svetost života

Nakon završenog studija književnosti u Parizu Ivan se vraća u domovinu u ljetu 1922. god. Još iste jeseni dobiva posao kao profesor francuskog i njemačkog jezika na Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji u Zagrebu. To će mu biti zanimanje do konca zemaljskog života. Sljedeće godine doktorirao je na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu radnjom o utjecaju liturgije na francuske književnike. Stanovao je zajedno sa svojim roditeljima u Mihanovićevoj ulici, blizu kolodvora, danas Starčevićev trg br. 6, drugi kat. Samo šest godina Ivan Merz živi u Zagrebu. U tom kratkom vremenu zaorat će duboku brazdu na polju hrvatskog katolicizma. Poput meteora zasvijetlit će na nebu Crkve u Hrvatskoj i ostati trajno svijetliti kao zvijezda vodilja mnogima, posebice hrvatskoj mladeži. Ivan iz Pariza dolazi s jasnom sviješću da je »katolička vjera njegovo životno zvanje«, kako je to pisao majci prije povratka. Dolazi znajući što hoće, s cijelim duhovnim programom. Možda je to najbolje izrazila prof. Marica Stanković, Ivanova suradnica u odgojnom radu: »Novi se čovjek pojavio na našem obzorju. Dolazio je čovjek kojemu vjera nije bila tradicija nego život, a ka-

tolički rad nije smatrao sportom, nego borbom za neumrle duše.« Cjelokupno svoje slobodno vrijeme Ivan posvećuje odgoju hrvatske mladeži u tadašnjim katoličkim organizacijama, posebice u Hrvatskom orlovskom savezu, čiji je bio i suosnivač. Ivan Merz postaje idejni vođa velikog dijela katoličke omladine i unosi u katoličku javnost novi način mišljenja, osjećanja i prosuđivanja.

Ono jedinstveno što na Merzu privlači i oduševljava jest u prvom redu ljepota njegove duše, koja je sva bila puna Boga. Postao je »simbol stanovite duhovne orijentacije i granični kamen hrvatskog katolicizma«, kaže za nj Dušan Žanko. Ivan je novim žarom i punom proživljenom sviješću, kao laik, iznio na svjetlo ljepotu kršćanskih istina, veličinu Crkve kao mističnog Kristova tijela, važnost crkvene nauke za život svakog katolika, vrijednost liturgije za osobni duhovni život, važnost Papinstva za katolike i narode; naglasio je potrebu angažiranja laika u apostolatu Crkve, ali uvijek u suradnji i ovisnosti o crkvenoj hijerarhiji; zalagao se za nepolitičko djelovanje katoličkih organizacija nastojeći da one u prvom redu promiču nadnaravno duhovno dobro svojih članova.

»Bio je možda jedini među nama koji je sve ono što je napisao, napisao u svetom zanosu i blistavom okrilju nerazjašnjene Milosti. Tu je bila njegova snaga, a i danas je. Zato je mogao djelovati na mladež i baš nju učiniti onom koja će

Zgrada (Starčevićev dom) na Starčevićevom trgu u Zagrebu u kojem je na drugom katu Ivan Merz stanovao sa svojim roditeljima posljednjih šest godina svoga života. Krug oko dva prozora na lijevoj strani drugog kata označava prozore sobe Ivana Merza.

braniti Boga.« Tako je pisao o njemu hrvatski pjesnik Ton Smerdel.

Ivan moli

Veličina čovjeka izvire u prvom redu iz njegova odnosa prema Bogu, a taj se odnos najprije ostvaruje kroz molitvu. Iz Ivanova dnevnika već se od početka zapaža njegova sklonost molitvi. Zapisuje nekad duže nekad kraće zazive i molitve, veoma lijepe, dirljive, sadržajne. Taj život molitve, na koji ga je poticala nevidljiva Milost s vremenom će se sve više razvijati. Glavna karakteristika Ivanova molitvenog života bila je uska povezanost s liturgijom, službenom molitvom Crkve. U njegovu životu molitve ne opažamo ništa posebno od onoga što Crkva ne bi preporučivala ili prakticirala. Središte njegove veze s Bogom bila je svakodnevna sv. misa i sv. pričest u Bazilici Srca Isusova u Zagrebu. Svaki je dan obavljao razmatranje u trajanju od tri četvrt sata, kako je to sam zapisao. Posebno je zastupao potrebu obavljanja liturgijskog razmatranja o tekstovima sv. mise dotičnog dana. Njegovi ga prijatelji veoma često nalaze u njegovu stanu kako moli Časoslov (brevijar). Krunica mu je svaki dan bila u rukama. Posebno ju je zavolio nakon posjeta Lurdu. Sam kaže da mu je ona od tada postala drugi najbolji prijatelj. Prvi mu je bila Euharistija. Što je u njoj nalazio, vidi se iz njegova savjeta danog

Zagrebačka katedrala i uz nju zgrada Nadbiskupske gimnazije (danas Bogoslovsko sjemenište) gdje je Ivan šest godina radio kao profesor

jednoj djevojci: »Kad Vam bude u životu teško i kada vas snađu nevolje, uzmite Gospinu krunicu i ona će vas utješiti i dati vam snage da sve mirno snosite s potpunim predanjem u volju Božju«.

Adoracija pred Presvetim Sakramentom bila mu je posebno draga pobožnost. Toliki su bili potaknuti na dublje štovanje Euharistije kad bi vidjeli kako Ivan s mnogo poštovanja čini poklon pred Presvetim, ili kleči u dubokom sabranju i počitanju pred Svetohraništem. Ovako je to izrazio Ivanov

prijatelj Dušan Žanko: »Tko bi se s Merzom našao u crkvi taj je, gledajući ga, osjetio stvarnu prisutnost Božju. Jer njegov je poklek bio tako pun poniznosti, poštovanja i srca, da je upućivao na prisutnost svetog, čistog, pravednog, beskonačnoga Božanstva, pred kojim se mora pasti na koljena i dati svu dušu kao što je činio i on.«

Liturgija - čarobna ljepota

Široko područje Ivanova interesa, njegov veliki i sveti »hobi«, bila je liturgija. Za njega je ona mjesto gdje najdublje susreće i doživljava Boga i nadnaravni svijet vjere; ona je vrhunac umjetničkog ostvarenja, područje gdje surađuju sve umjetnosti, dapače, liturgija je za nj bila umjetnost i život. Nakon obavljenih liturgijskih duhovnih vježbi u Beču za Uskrs 1920. god. Ivan se počinje posebno zanimati za liturgiju. U Parizu se njegov interes za liturgiju proširuje. Rado posjećuje kapelu sestara benediktinki, poznati duhovni centar za pariške katoličke intelektualne krugove. Kao temu svoje doktorske disertacije Ivan odabire utjecaj liturgije na francuske književnike. Vrativši se u Zagreb piše brojne članke o liturgiji po katoličkim časopisima, drži liturgijska predavanja, zalaže se da mladi što bolje upoznaju liturgiju, mole liturgijski, razumiju što svećenik moli kod oltara (sv. misa služila se tada na latinskom).

Nekoliko izvadaka iz Ivanovih članaka o liturgiji najbolje nam ilustrira što je za njega značila liturgija. »Liturgija je službena molitva crkve, službena molitva Zaručnice Kristove, razgovor između Zaručnice i Božanskog Zaručnika... A što biva tek onda kada prisluškujemo razgovor između Krista-Boga i njemu slične Crkve? Zar da sav taj idejni svijet ostane za nas bespredmetan, da ne digne naše živote do neizmjernih visina božanskog života... Po liturgijskom razmatranju svaki katolik postaje velik i univerzalan. On ostavlja po strani svoje

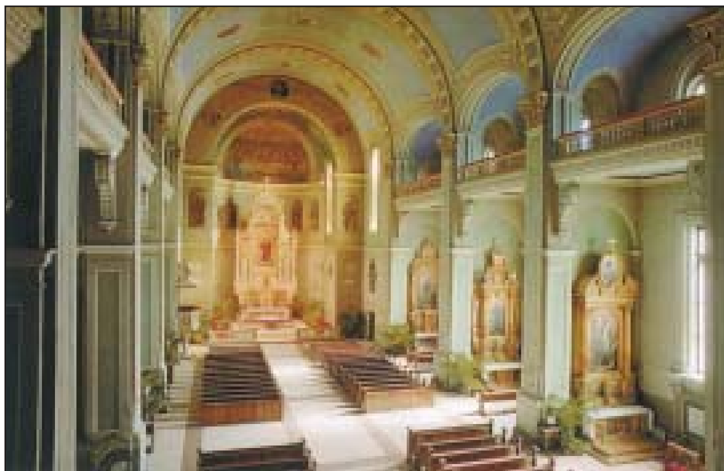

Bazilika Srca Isusova u Zagrebu koja je bila središte duhovnog života Ivana Merza

osobne interese i počinje osjećati što osjeća sama Crkva, taj velebni odraz samog neizmjernog Krista. Na temelju se Liturgije svaka pojedina duša odgaja. Može se reći da je Liturgija pedagogija u pravom smislu riječi, jer pomoću nje vjernik u svojoj duši proživljava sve faze vječnog Kristova života.« *(Iz članka »Duhovna obnova po liturgiji«, Luč, br. 1, 1924., str. 11-17).*

U drugom članku »Liturgija i umjetnost« Ivan pun oduševljenja veli: »Tako je čarobna ljepota katoličkih obreda da čovjek koji je jednom osjetio njene čari, osjeća u duši čežnju da sve ostavi i sav svoj život provede u liturgijskim molitvama, pjevajući dan i noć bez prestanka hvalospjeve Presvetomu Trojstvu.«

Ivanovo djelovanje na području liturgijske obnove tako je veliko da je postalo predmetom doktorske disertacije. Napisao ju je u Rimu 1975. god. na Papinskom liturgijskom institutu Anselmianumu dr. Marin Škarica, svećenik splitske nadbiskupije, a naslov joj je: »Ivan Merz, promicatelj liturgijske obnove u Hrvatskoj«.

Unutrašnjost Bazilike Srca Isusova u kojoj je Ivan Merz svaki dan prisustvovao sv. misi i primao sv. Pričest

Euharistija - izvor života

Kod Ivana se, od kada je počeo voditi svoj dnevnik, primjećuje posebna sklonost prema sakramentu Euharistije. Bez skepse i diskusije prihvaća vjeru Crkve u realnu prisutnost Kristovu u Euharistiji. Što je Ivan postajao stariji to je u njemu sve više rasla ljubav prema Euharistiji. Na jednom mjestu u svo-

me dnevniku zabilježit će: »Pričest je izvor života!« Dolaskom u Zagreb Ivan svakodnevno pohađa sv. misu i prima sv. Pričest. »Govorio sam sa žarom koji mi je dala presv. Euharistija«, reći će nakon jednog predavanja koje je održao na velikom Sletu katoličke mladeži u Mariboru 1920. god. Tim euharistijskim žarom bio je nadahnut sav njegov apostolat. To je bilo očito i u lozinki koju je dao Orlovstvu: »Žrtva-Euharistija-Apostolat« – tri riječi koje danas stoje uklesane na njegovu grobu. Mnogi Ivanovi spisi prožeti su Euharistijom i njezinim duhom. Kao biseri razasuti su u njegovoj bogatoj duhovnoj ostavštini. Evo neke od tih misli:

»Mi živimo u sretno doba... možemo često i dnevno biti s onim koji je sva naša radost... Sveta Pričest najbrže i najlakše preporađa i diže naš nutarnji život. U svetoj Pričesti duša slavi svoje trijumfe, ona postaje slična svome Božanskom Zaručniku, postaje božanska... Po svetoj Pričesti postanimo dionicima beskrajnog života Riječi Božje. U tom činu gdje se Vaše tijelo i vaša duša ujedinjuje sa samim božanstvom mora da je vrhunac vašega života; u tom je činu i vrhunac cjelokupne liturgije. Bez presv. Euharistije tijelo ne može postati dovoljno pokorno duši; svaki tjelesni odgoj koji nije euharistijski nepotpun je. Bez Euharistije ne može se odgojiti čisti naraštaj, a odgoj omladine koji ne ide za tim, promašio je svoj cilj.«

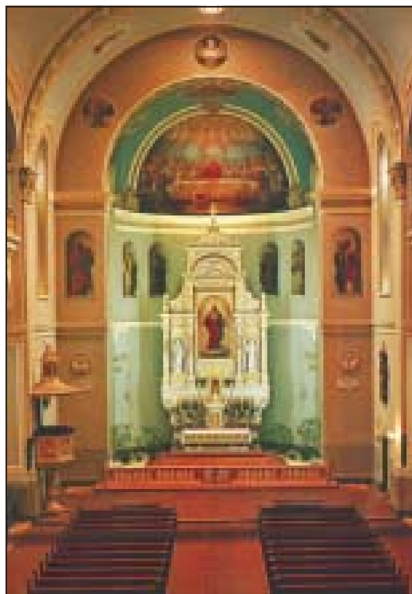

Ivan Merz mladi profesor u Zagrebu

Zaključimo ovaj kratki pogled u Ivanov euharistijski život riječima njegova duhovnog vođe, o. Vrbaneka: »Činjenica je da je Ivanu Hostija središte svega: i dnevnom redu i životnoj osnovi; i njegovoj orlovskoj organizaciji i zamisli jednog romana; i nutarnjem liturgijskom životu i vanjskim crkvenim proslavama. Gdje god se Ivan pojavi, bit će nešto i euharistijsko; a u zadnjih pet godina Ivanova života u našoj katoličkoj javnosti bilo je i obrnuto: gdje god je bilo što veliko i lijepo euharistijsko, tu je bio i Ivan svojim lijepim udjelom."

Uspon prema kršćanskoj savršenosti

Već na prvim stranicama dnevnika čitamo kako Ivan dolazi do spoznaje da ovaj »život nije uživanje nego žrtva, da mnogo toga lijepoga i ne gleda«. Zajedno s tim uvjerenjem opaža se kod njega velika težnja za moralnim životom. Imponiraju mu ljudi od karaktera. Kako se u njemu razvijao duhovni život tako je sve više osjećao težnju za kršćanskom svetošću. Ozbiljno nastoji oko izgradnje svoga duhovnog života. Već od ratnih dana provodi asketski život, koji će sve više dolaziti do izražaja u studentskim danima, a onda i kasnije - u Zagrebu, kad će provoditi pravi pokornički život. Kontrolira svoje strasti i nagone, ozbiljno svladava zle sklonosti, često se svojevoljno odriče i dopuštenih užitaka u jelu. Kao student u Parizu sastavio je svoje »pravilo života«. Riječ je o odlukama koje je savjesno provodio u svome duhovnom i asketskom životu. Evo samo nekih: »Na sasvim tvrdom ležati. U petak glad osjećati. Suvišak svojih dobara siromahu pokloniti. Svaki dan bar jednom se posvema Bogu pomoliti. Ići u neugodne situacije. Poniženje pred ljudima s veseljem primiti. Ne odati se nikada odviše jednostrano znanosti. Biti sa životom u najužem kontaktu...«

Unutrašnjost s glavnim oltarom Bazilike Srca Isusova u Zagrebu

Kad mu je jednom bilo postavljeno pitanje što je to duhovni život odgovorio je: »Duhovni je život razmatranje o božanskim stvarima, sudjelovanje u unutrašnjem Božjem životu... Bez duhovnog života prestao bih postojati. Bez toga je pakao.«

Ivan je redovito, još od svojih studentskih dana, obavljao godišnje duhovne vježbe koje su mu bile dragocjeno vrijeme susreta s Bogom i obnove duhovnog života. Pod svakim duhovnim vježbama Ivan je činio odluke koje su pridonosile usponu prema kršćanskoj svetosti, svladavanju zlih nagnuća i nesavršenosti. Čak i kad je pošao u bolnicu na operaciju, nakon čega je umro, zajedno sa svojim misa-

lom Ivan je ponio na posebnom papiru ispisane odluke iz svojih posljednjih duhovnih vježbi. Tako čitamo: »Kao pokoru što savršenije vršiti staleške dužnosti. Pričestiti se svaki dan... Kod svakog obroka učiniti koju pokoru za spas duša. Biti što uredniji. Nikada ne prigovarati jelu. Savjesno vršiti staleške dužnosti i to smatrati za križ moga života, za moje dnevno razapinjanje koje donosi blagoslov u radu za spasavanje duša u Katoličkoj Akciji. U sebi bez prestanka pobuđivati čine ljubavi prema dragom Bogu, Spasitelju...«. Iz pojedinih duhovnih vježbi koje je Ivan obavljao sačuvale su nam se njegove dragocjene bilješke u kojima je očito kako je velikim koracima išao prema kršćanskoj svetosti. Još do 1923. god. Ivan se kolebao treba li poći u isusovački red ili ostati u svijetu kao laik. Te je godine obavio u isusovačkom samostanu u Zagrebu (Palmotićeva ul.) duhovne vježbe; došao je do jasne spoznaje da treba ostati u svijetu i raditi kao vjernik laik u katoličkim društvima i to kao »korektor« katoličke misli.

U duhovnom životu Ivan Merz nije kročio sam. Onom tko želi ozbiljnije napredovati u duhovnim stvarima, preporuča se duhovno vodstvo. Ivan se također povjerio vodstvu iskusnog voditelja. U Parizu je to bio o. Pressoir, a u Zagrebu je za svoga ispovjednika i duhovnog vođu izabrao isusovca o. Josipa Vrbaneka, koji je nakon Ivanove smrti napisao i njegov životopis 1943. g., imajući već tada u vidu Ivanovo proglašenje blaženim.

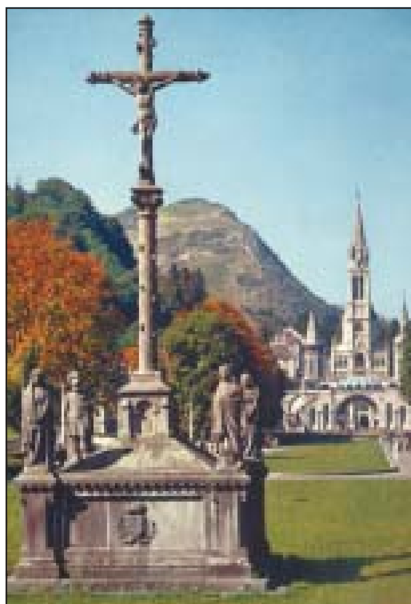
Ivan Merz tajnik Marijine kongregacije u Bazilici Srca Isusova u Zagrebu

S Marijom k Isusu

Blažena Djevica Marija imala je posve određenu ulogu u Ivanovu životu; i to doznajemo iz njegova dnevnika. Upravlja joj iskrene i dirljive molitve i zazive da ga čuva, štiti, da mu pomaže u životu, da ga očuva od moralnog zla, da mu sačuva čistoću duše. Malo-pomalo ideal žene naći će potpuno ostvaren u Mariji, u kojoj nalazi usredotočenje svega uzvišenoga. Već u devetnaestoj godini Ivan zavjetuje čistoću do ženidbe. O tome bilježi 12. XII. 1915. god. u svome dnevniku: »Neki dan sam zavjetovao

Bl. Djevici čistoću do ženidbe. Možda će to trajati i do smrti.« Bilo je to za blagdan Bezgrešnog Začeća 8. prosinca. Ivan se nije prevario u svojoj slutnji. Osam godina kasnije, nakon obavljenih duhovnih vježbi u jesen 1923. g., u svojoj 27. godini života, zavjetovat će vječnu čistoću, također na blagdan Bezgrešnog Začeća i time će cijelo svoje biće posvetiti božanskoj ljubavi, a kroz nju će se darovati tolikoj braći i sestrama u vjeri. Ivanova pobožnost prema Blaženoj Djevici Mariji najviše je bila povezana s Gospom Lurdskom. Ivan je hodočastio u Lurd još kao student iz Pariza. Taj će posjet Lurdu na njega ostaviti dubok dojam i bit će jedan od momenata koji su ga potpuno učvrstili u istinitost katoličke vjere pa će se od tada, kako sam piše, »sav njegov život kretati oko Krista Gospodina«. O tome što je za nj značio Lurd pisao je svome prijatelju ing. D. Maroševiću, iz čega se također vidi kako je i Ivan prolazio kroz razdoblje sumnji u svome rastu u vjeri. Piše iz Pariza 1920. god.:

»Da, u Lurdu sam naučio što je krunica i to mi je od sada drugi najbolji prijatelj. Prije Lurda, iskreno priznajem, bila je u dnu duše neka sumnja, neki osjećaj da li se ja ne molim kakvome fantomu moje mašte?! Molio sam, dakako, jer da sam prestao, znači ne vjerovati u Bl. Djevicu Mariju. A kuda onda? Okreni se od katolicizma, sve je oko tebe mračno i ružno. Dakle, Lurd je mojoj razumnoj vjeri pridodao osjećajni momenat.«

Lurd - najveće međunarodno marijansko prošteništte kamo je Ivan Merz rado hodočastio

Došavši u Zagreb Ivan će postati veliki branitelj Lurda i širitelj pobožnosti prema Gospi Lurdskoj. Napisao je brojne članke o Lurdu i jednu brošuru. Održao je mnoga predavanja uz dijapozitive o Lurdu u mnogim mjestima domovine. Zanosnim riječima u svojim spisima Ivan opisuje vidljive manifestacije vjere što ih je sam doživio u Lurdu: »U Lurdu te najprije obuzme osjećaj da je tamo Ona, Majka Božja, koja je veća i

moćnija i ljepša negoli svi oni pirinejski gorostasi koji Lurd okružuju... Dakle, pred tobom je Ona - to je jedan realan osjećaj kojega se ne možeš otresti - a tisuće vjernika po noći, svaki s upaljenom svijećom u ruci, idu u serpentini uz brežuljak i pjevaju bez prestanka Ave, Ave, Ave Marija. Svaka svijeća koja trepti, to je jedna duša koja će danas-sutra, ili za koju godinu, k Njoj. Oh, hoće li što prije doći taj čas, čovjek tamo pomisli, jer zaista tamo ima neki predokus Neba... Oh, čarobne li bajke o rasvijetljenim crkvama, vatrenim rijekama i jezerima, zanosnim pjesmama, čudesnim ozdravljenjima i svetim ljudima, koji iz ljubavi bližnjemu žrtvuju svoj život, bajovita li prizora što ga Otac nebeski priređuje svojoj zemnoj dječici.«

Pionir studija teologije za laike

Ivan se nije zadovoljio samo da provodi osobni duhovni život služeći se svime onim što mu je Crkva tada stavljala na raspolaganje. Njegova duša tražila je što bolje intelektualno poznavanje i produbljivanje vjerskih istina. Koliko je do sada poznato, Ivan je bio prvi laik kod nas koji je sustavno privatno studirao kršćansku filozofiju i teologiju. Nakon što je postigao doktorat u svojoj struci, zajedno sa svojim kolegom dr. Dragom Čepulićem, počeo je kod otaca isusovaca u Zagrebu, u Bazilici Srca Isusova, 1923. god., studij filozofije pod vodstvom o. Alfirevića. Studij je trajao dvije godine. Nakon završenog tečaja Ivan sam nastavlja proučavanje teologije iz teoloških priručnika. Još za vrijeme studija filozofije Ivan je proučavao papinske enciklike i sve važnije papinske izjave počevšio od Leona XIII., Pija X., Benedikta XV., do tadašnjeg pape Pija XI. Želio je dobro upoznati službeni nauk Crkve i Kristovih namjesnika. Posljednjih godina svoga života posebno je proučavao suvremene moralne probleme i o njima je objavljivao članke. Stalno je kupovao izabrane knjige i časopise, bilo s

Unutrašnjost radne sobe Ivana Merza u Zagrebu

područja svoje struke ili s područja teologije, pa si je tako sakupio jedinstvenu knjižnicu te vrste s približno 1200 svezaka. Iako se mali broj njegovih knjiga do danas sačuvao, uščuvan je katalog njegove knjižnice te tako možemo znati koje je knjige Ivan posjedovao i

čitao. Spomenimo i to, kako naglašava njegov duhovnik o. Vrbanek, da se Ivan u svome životu služio s deset jezika i osposobio za četiri zvanja: profesor, književnik, časnik, a posjedovao je znanje i vrline koje se traže za svećenika!

Bio je stup Crkve Božje

Najznačajnija karakteristika Ivanove osobe kao izgrađenog katoličkog intelektualca, bila je njegova ljubav i odanost prema Katoličkoj Crkvi. »Ljubav prema Crkvi govorila je iz svake njegove riječi«, reći će za njega kardinal Franjo Šeper, koji ga je osobno poznavao. Prijatelj Dušan Žanko ovako je izrazio Ivanovu odanost Crkvi: »Nema jače ideje u Merčevu liku od ideje Crkve; Crkve koje kroz Papinstvo čuva nauku i jedinstvo, te Crkve koja kroz liturgiju moli i prinosi 'žrtvu hvale' Ocu. Papinstvo i liturgija to su krila Merčeve duše, to su bitni karakteristikon čitava njegova bića... On je tako organski i duhovno nosio Crkvu u svome biću da joj se osjećao živom česti, kao što je ruka ili noga čest jednog organizma, koji se zove čovjek. Sva njegova duša to je bila ljubav za Crkvu, ljubav u Crkvi. Od svih koji su došli k njemu da makar nikodemski nešto čuju i vide, u bezbroj varijanata tražio je da se prenesu u misterij Crkve."

Bazilika sv. Petra u Rimu - središte kršćanstva kamo su bili okrenuti duh i srce Ivana Merza

U rimskom biskupu - papi Ivan Merz je gledao živoga Krista na Zemlji i iskazivao mu je veliku odanost i ljubav. Na slici Papa Pio XI. čijem se pozivu Ivan spremno odazvao u provođenju Katoličke akcije. Papa Pio XI. obaviješten o Ivanovoj teškoj bolesti poslao mu je poseban blagoslov prije smrti.

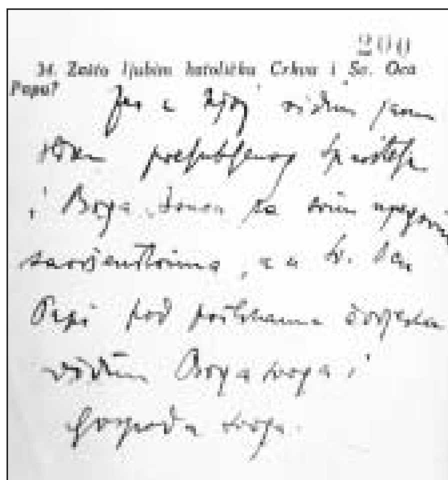
Za Ivana Crkva je »najveća stvar koja postoji na svijetu«. I to ne Crkva općenito, nego »Rimska Crkva« ukoliko u Rimu stoluje rimski biskup, Petrov nasljednik, ali Kristov Namjesnik, koji je znak jedinstva cijele Crkve. Tu rimsku dimenziju Katoličke Crkve Ivan će isticati u bezbrojnim prilikama, riječju i perom s ciljem da kod mladih i odraslih što više pobudi ljubav, oduševljenje i vjernost onoj kojoj hrvatski narod kroz povijest najviše duguje. Što je za Ivana značila Rimska Crkva lijepo se vidi iz njegova članka »Papa« *(Za Vjeru i Dom, 1925.)*: »Kada ste u Rimu, to Vam se čini da se nalazite u gorostasnoj, do sada neviđenoj, električnoj centrali čiji se kotači neprestano vrte i koja u sav svijet šalje energije velike i ćudoredne obnove. U Rimu imate intuiciju, osjećaj da je Crkva perpetuum mobile ili, bolje reći, da neka nevidljiva sila trajno pokreće taj divovski stroj. Imate intuiciju da sve na svijetu može propasti,... ali da se Papina lađica bez bojazni njiše usred valovlja i munja, jer je usidrena na nepokolebljivoj Petrovoj stijeni.«

Sve važnije papinske enciklike i crkvene dokumente u zadnjih sto godina Ivan je ne samo pročitao, nego i prostudirao. Premda laik, Ivan je bolje od mnogih svećenika poznavao suvremeni crkveni nauk! Nakon njegove smrti dr. Čedomil Čekada napisao je u Katoličkom Tjedniku o Merzu ovo: »Nikada nije obukao reverendu, a bio je stup Crkvi Božjoj!« U članku »Duhovna obnova po liturgiji« Ivan piše: »Tko je bolja učiteljica duhovnog života od sv. Crkve, koja osim svog dvijetisućgodišnjeg iskustva djeluje pod utjecajem samoga Duha Svetoga; koje su bolje metode od onih koje ona sama naučava? Pokucajmo, dakle, smjerno na njena vrata i zamolimo je da nam Ona bude voditeljicom u našem duhovnom životu, zamoli-

mo je da naš ograničen život postane dionikom njenog beskrajnog unutrašnjeg života, da se naša sitna duša proširi do neizmjernosti božanskoga života.«

Papinstvo i svećenstvo

Ako je glavna karakteristika Ivanove duhovnosti bila eklezijalnost, osjećanje s Crkvom, onda je bit te karakteristike bio njegov odnos prema papinstvu. Ideja papinstva provlači se kroz sav Ivanov život posljednjih šest godina, bilo da je riječ o njegovu osobnom duhovnom životu, bilo o njegovu apostolatu. Papinstvo je davalo osnovni ton i njegovoj osobi kao katoličkog laika i njegovu radu. Neosporiva je činjenica da je Merz bio prvi među katoličkim laicima koji je u hrvatsku katoličku javnost uveo novo poimanje Crkve i Papinstva. Kod mnogih katolika pobudio je zanimanje, štovanje i odanost prema Crkvi i Papinstvu. Probudio je svijest što znači Papa u Crkvi, Papa za kršćanina, Papa za hrvatski narod. Odakle Merzu tako velika ljubav prema Papi i Crkvi? On nam je to sam otkrio. Kad su mu postavili pitanje zašto ljubi Katoličku Crkvu i Svetog Oca Papu, Ivan je odgovorio: »Jer u njoj vidim jasnu sliku preljubljenog Spasitelja i Boga Isusa sa svim njegovim savršenstvima, a u Svetom Ocu Papi pod prilikama čovjeka vidim Boga svoga i Gospoda svoga.« Ove riječi odaju upravo Pavlovsko shvaćanje otajstva Crkve i njezina ustroja kako ju je odredio Krist Gospodin.

200

34. Zašto ljubim katoličku Crkvu i Sv. Oca Papu?

Jer u njoj vidim jasnu sliku preljubljenog Spasitelja i Boga Isusa sa svim njegovim savršenstvima, a u Sv. Ocu Papi pod prilikama čovjeka vidim Boga svoga i Gospoda svoga.

Faksimil rukopisa Ivana Merza: njegov odgovor na pitanje jedne ankete zašto ljubi Katoličku Crkvu i Sv. Oca Papu. Na to pitanje Ivan Merz je odgovorio: »Jer u njoj vidim jasnu sliku preljubljenog Spasitelja i Boga Isusa sa svim njegovim savršenstvima, a u Svetom Ocu Papi pod prilikama čovjeka vidim Boga svoga i Gospoda svoga.«

Najljepši članak koji je Merz napisao o Papi jest »Pismo bratu Orlu«. Upućeno je mladima da ih upozna s pojmom papinstva i da u njima probudi ljubav i štovanje prema Kristovu Namjesniku. Ivan počinje tvrdnjom »da je ljubav i odanost prema Papi za život privatni i javni, vremeniti i vječni svakoga vjernika od najveće i bitne važnosti«. Nastavlja

Hrvatski Orlovi na čelu povorke Međunarodnog hodočašća mladih u Rimu za Svetu Godinu 1925. Iza mladića s tablom u narodnoj nošnji nalaze se dr. Ivan Protulipac, o. Bruno Foretić, dr. Avelin Čepulić. Ivan Merz prvi zdesna.

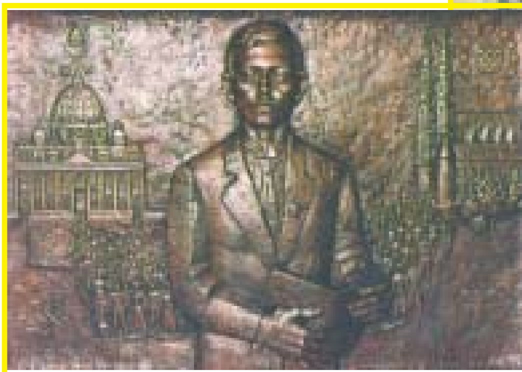
dalje da je isto tako Papinstvo važno za sav društveni život, za život u obitelji i školi, za tisak i umjetnost, za gospodarski, politički i međunarodni život. »Kao što je Krist središte cijele povijesti, isto je tako i Papa središte te povijesti. Ta on je vidljivi Krist na zemlji!« - uzvikuje Ivan. Iz toga dalje izvodi da je »Papa ona podloga i ona nepomična pećina na kojoj je sazdana Crkva. Kako Crkva obuhvaća sve krajeve svijeta, sve biskupije svijeta, tako se podloga Papinstva otajstveno proteže na sve biskupije svijeta. Ta kamena podloga je nepomična i sva Crkva koja se na njoj uzdiže, dobiva svoju snagu i svoju čvrstoću od te podloge.« Ivan dalje tvrdi kako je Papinstvo također podloga našem duhovnom životu: »Zgrada našeg duhovnog života, našeg vjerskog znanja i naših djelatnosti mora se podizati na nepokolebljivoj podlozi istina što ih Papinstvo neprevarljivo naučava. Papinstvo mora biti potom bitni dio i podloga našeg duhovnog života i naših misli, našeg htijenja i osjećanja. Papa mora stoga biti predmet našega posebnog štovanja i naše ljubavi: dio života naše duše.« Njegov prijatelj Dušan Žanko pisat će o Ivanovoj ljubavi prema Papinstvu: »Danas mirne duše mogu za sebe reći da mi je to bilo pravo čudo promatrati kroz četiri godine toga mladog profesora, kojemu je, bez truna pretjerivanja, bila prva i glavna briga studij enciklika. Enciklike, enciklike! Samo su lepršale oko naših ušiju poput lastavica. Lovili smo po gdjekoju kap iz tih čarobnih rimskih vaza i ne dosižući im slatkoće i vrijednosti. A on je samo crpao, crpao, neumorno dan i noć crpao, i cvao od sreće što su ti zdenci neiscrpivi i prebogati, da se njima može osvježiti čitav svijet i preporoditi svemir.«

U jednom predavanju Ivan veli: »Stoga, ako želimo uistinu pomoći spašavanju suvremenog društva, to

ćemo usmjeriti naše oči jedino prema nepogrješivom učitelju istine i ćudoređa, prema sv. Ocu Papi i prema onima, kojima je povjerio sam Duh Sveti da ravnaju Crkvu Božju.« Kako je Ivanova ljubav i poštovanje počinjalo od Pape, tako se protezalo na sve nositelje Kristova ministerijalnog svećeništva - biskupe i svećenike. Ne samo da je visoko cijenio i poštivao dostojanstvo svećeničkog staleža, nego je svojim radom i zalaganjem nastojao da svećenik vrši samo svoje duhovno poslanje koje je primio od Krista. Tolikim svećenicima Ivan je bio prijatelj, tolikima je bio blizu, mnogima je bio uzor. Jedan piše: »Bio mi je ne samo prijatelj, nego sam ga smatrao i svojim duhovnim vođom«.

Spomenimo još na kraju važan članak »Svećenik u civilu«, u kojem pisac iznosi što je sve Merz učinio za svećenstvo. »Njegovo je djelovanje imalo i izravnog utjecaja na naše svećenstvo. U prvom redu treba spomenuti ona brojna svećenička zvanja koja su nikla iz poticaja koje je on ulio u organizacije katoličke mladeži, kao i iz njegova primjera koji je neodoljivo privlačio mlade ljude i upućivao ih k višim ciljevima života, te ih tako doveo do svećeničkog zvanja. A zar nije i mnogi svećenik koji je upoznao dr. Merza, ili čitao njegov životopis, osjetio nov poticaj za što većim proživljavanjem svećeničkog ideala... On je bio i ostaje veliki ideal katoličkog svjetovnjaka, a također i svećenicima njegova pojava i njegovo djelo znače izdizanje pravog shvaćanja svećeničkog poziva.«

Brončani reljef u Domu hrvatskih hodočasnika u Rimu prikazuje Ivana Merza kako povezuje Hrvate s Rimom (mnoštvo hodočasnika iz Zagreba ide prema Rimu). Ovaj je reljef blagoslovio Papa Ivan Pavao II. u Vatikanu 1. V. 1991. u nazočnosti ak. kipara Ante Starčevića koji je reljef izradio.

Apostolski rad u Hrvatskoj

Ivan (u sredini) izabran u prosincu 1922. za predsjednika Hrvatskog katoličkog omladinskog saveza (HKOS). Do njega duhovnik društva isusovac o. Bruno Foretić.

Hrvatski Orlovski Savez

Početkom 20. stoljeća počinje krčki biskup Antun Mahnić veliko gibanje među katoličkom mladeži koje je nazvano Katolički pokret. Cilj pokreta bio je suprotstaviti se liberalizmu koji je sve više nadirao u naše krajeve iz europskih zemalja i potiskivao vjeru i njezine vrijednosti iz javnog života. Ivan Merz još je za vrijeme studija u Beču i Parizu pristupio pokretu. Po dolasku u Zagreb Ivan se odmah aktivno uključuje u rad Katoličkog pokreta i biva još iste jeseni 1922. g. izabran za predsjednika već postojećeg Hrvatskog katoličkog omladinskog saveza, koji se za godinu dana ujedinio s orlovskim pokretom u Hrvatski Orlovski Savez. U novoj organizaciji kojoj je Ivan bio suosnivač, vršit će do konca života službu tajnika i potpredsjednika. Predsjednik Hrvatskog orlovstva bio je dr. Ivo Protulipac, odvjetnik, (jugoslavenski komunisti ubili su ga u Trstu 1946. g.). Orlovska organizacija imala je za cilj odgoj mladeži u vjerskom, intelektualnom, moralnom i tjelesnom pogledu. Ono što se kod orlova u vanjskoj djelatnosti najviše opažalo bila je njihova gimnastička aktivnost s priredbama, sletovima i ostalim manifestacijama. Zahvaljujući Ivanovim velikim nastojanjima ta organizacija poprima snažnu vjersko-kulturnu dimenziju. To se očitovalo u prvom redu u geslu koje je na Ivanov prijedlog bilo prihvaćeno na osnivačkoj skupštini kao ideja vodilja same organizacije: Žrtva - Euharistija - Apostolat. I u priručnik organiza-

Ivan s p. Foretićem u Rimu na Orlovskom hodočašću 1925. g.

cije »Zlatnu knjigu«, koju je Ivan sastavio prema slovenskom orginalu, Ivan unosi nove ideje: ljubav i odanost Crkvi i Kristovu Namjesniku. No, najveća njegova zasluga sastoji se u tome što je u orlovsku organizaciju unio ideje Katoličke Akcije, koju je pokrenuo Papa Pio XI. i tako cijelu organizaciju usmjerio prema Crkvi i suradnji s njezinom hijerarhijom u apostolatu.

Kako je Merz shvaćao orlovsku organizaciju, jasno je to definirao u članku »Hrvatsko Orlovstvo«: »Hrvatsko Orlovstvo nije samo nekakva gimnastička organizacija, već je ono katolički prosvjetni omladinski pokret, koji ima u svome programu i tjelesni odgoj omladine, a do u tančine provodi smjernice koje Sveta Stolica daje Katoličkoj Akciji.« Nakon povratka orlova s hodočašća u Rim 1925. god. Merz komentira u Katoličkom tjedniku: »I kad je Sveti Otac u svom govoru dao nama orlovima smjernice za naš rad, osjetismo svu veličinu i sve značenje Papinstva. Shvatismo: ako Orlovstvo hoće ostati na pravoj liniji i biti ispravan pokret u velikom sklopu svih mogućih pokreta u krilu svete Crkve, mora biti pokretom Papinskim. Euharistija i Papa trebaju biti korijen, vrelo i počelo Orlovstvu. Euharistiju i Papu valja dati našem narodu. I kada Orlovstvu uspije da ove dvije ideje učini kraljicom hrvatske narodne duše, tada može mirne duše reći sa sv. Pavlom: dobar boj vojevah. To je jedina i najčvršća osnovica bez koje je sav rad osuđen na rasulo. Eto, do te su spoznaje orlovi ponovno došli na svom rimskom hodočašću.«

Mladež s kojom je Ivan svakodnevno dolazio u kontakt nije u njemu gledala samo svoga apostola i idejnog vođu. Za svakoga je on bio pravi, iskreni prijatelj, koji je bio spreman sve učiniti da mladog čovjeka usmjeri na pravi put. Bilo da je trebalo dati savjet ili materijalnu

pomoć, bilo da se radilo o pronalaženju namještenja, davanju instrukcija, ili čak ustupanju vlastitog kreveta, dok bi se on zadovoljio spavanjem na podu. Svima su njegova vrata i njegovo srce bili otvoreni. Premnogi mladić i djevojka, a danas već ljudi u godinama, zahvalno spominju njegove savjete, njegovu pomoć i nastojanje kojima ih je usmjerio prema pravim životnim vrijednostima.

Članovi Marijine kongregacije iz Bazilike Srca Isusova u Zagrebu na »liturgijskom izletu« u trapističkom samostanu u Rajhenburgu. Izlet je organizirao i vodio dr. Ivan Merz s duhovnikom kongregacije o. A. Alfirevićem 27. XII. 1923.

Na slici: donji red prvi slijeva Franjo Šeper, maturant, budući zagrebački nadbiskup i kardinal; dva mladića, oci trapisti, dr. Ivan Merz, o. Antun Alfirević, DI.

Hrvatski Orlovski Savez, kao i druge organizacije, bio je žrtva »šestojanuarske diktature«. Godinu dana poslije Ivanove smrti - 1929. god., tadašnja beogradska vlada ga je zabranila. Tisuće mladih orlova i orlica prešle su 1930. god. u novoosnovanu organizaciju koja je uzela ime po Euharistijskim križarima iz Francuske. Nova organizacija počela je svoj rad kao dio velike međunarodne udruge Apostolata molitve zahvaljujući nastojanju o. Josipa Vrbaneka, duhovnika Ivana Merza. Po izričitoj želji Pape Ivana XXIII. izraženoj 1960. god., francuski Euharistijski križari promijenili su ime i uzeli su ono ime koje im je dao sam Papa: Mladež euharistijskog pokreta. Pod tim imenom djeluju danas u više od pedeset zemalja diljem svijeta.

Ivanov apostolski program

Kad je bio osnovan Hrvatski Orlovski Savez, 1923. god., Ivanu Merzu bila je povjerena dužnost pripremanja »Zlatne Knjige«, duhovnog priručnika Orlovske organizacije, koja je već postojala u slovenskom izdanju. Hrvatsko izdanje Merz je nadopunio mnogim izvadcima o Katoličkoj Akciji, a u samom tekstu umetnuo je mnoge rečenice o vjernosti Crkvi, Papi i biskupima kako je naučavala Katolička Akcija koju je pokrenuo Papa Pio XI. Napisao je i poseban predgovor kojega izdavači zbog

Orlovsko društvo »Kačić« imalo je svoje sjedište u Bazilici Srca Isusova u Zagrebu. Ovo je društvo često posjećivao Ivan Merz. Na slici: članovi društva sa svojim duhovnikom o. Brunom Foretićem u dvorištu Bazilike pred ulazom u sakristiju.

novosti i originalnosti ideja nisu prihvatili, pa ga je Merz objavio kasnije kao poseban članak. Predgovor je, međutim, iznimno važan jer ukratko sažima sav Ivanov apostolski program što ga je on, unatoč protivljenjima mnogih, uspio provesti i ostvariti i tako utrti onaj ispravni, duhovni, katolički put kojim je sigurno pokročilo Orlovstvo. Temeljne ideje koje Ivan iznosi u svome programu jesu: razvijanje duhovnog života, Euharistija, zanosna ljubav prema Crkvi, suradnja s biskupima i svećenicima, provedba Papinih smjernica o Katoličkoj Akciji, vjerske dužnosti članova Orlovske organizacije. Ovdje donosimo samo važnije izvatke.

»... Novija katolička generacija pošla je za jedan korak dalje. Nju su danas zahvatili valovi onih rijeka koje potekoše iz vječnog Rima već god. 1905., kada je blage uspomene papa Pio X. izdao breve o čestoj i svagdanjoj svetoj Pričesti. Mladi naraštaj gaji zanosnu ljubav prema našemu Spasitelju, koji je uvijek s njim u presv. Euharistiji; tu crpe on svu svoju snagu za svoje

djelovanje, za svoj apostolat... on je u neprestanom i intimnom dodiru s Isusom, koji kraljuje i vlada njenim dušama. S tim je u vezi zanosna ljubav mlađih prema svetoj Crkvi, Isusovoj neokaljanoj zaručnici, te njenim biskupima i svećenicima. Oni su se uvjerili da svećenika zapada prva i najvažnija uloga u širenju Kraljevstva Božjega, a da se svjetovnjaci moraju njima pridružiti; moraju postati njihovim pomoćnicima... Ovo izdanje Zlatne knjige išlo je upravo za tim da svećeniku vrati ono dostojanstveno mjesto koje zapada Isusova učenika. Iz ove se Zlatne knjige također vidi da omladina ima oči uvijek usmjerene spram Rima, gdje je onaj svjetionik koji svojim zrakama obasjava cijelu zemlju. I iz samog Rima potekle su u zadnje vrijeme smjernice koje računaju s Katoličkom Akcijom kao činjenicom i koje na vrlo precizan način zacrtaše njenu ulogu. Mi smo se radi toga, prerađujući Zlatnu knjigu, najviše obazirali na one upute koje su zadnji pape dali Katoličkoj Akciji, a napose omladinskom pokretu. Dok je stariji naraštaj više naglašavao ljubav prema Bogu i narodu, kod mladih je ta ljubav k Bogu dobila konkretniji oblik u ljubavi k euharistijskom Isusu, a ljubav k narodu žele podrediti ljubavi k svetoj Crkvi. Dao dobri Bog da Zlatna knjiga u ovome obliku odgoji vojsku apostola, vojsku svetaca, koja će se razletiti diljem hrvatske domovine i osvajati poput katoličkih vitezova carstvo ljudskih duša. Neka i ona nešto pridonese da posvuda kod nas zavladaju načela svete Rimokatoličke Crkve i da na taj način Presveto Srce Isusovo privine što veći broj naše braće u svoj božanski zagrljaj.«

Načela Ivanova odgojnog rada

Iz mnoštva podataka, koje nalazimo u Ivanovim spisima, mogli bismo sastaviti cijelu jednu pedagogiju koju je Ivan slijedio u svome radu s omladinom. Nadnaravne, eshatološke vrijednosti jesu na prvom mjestu u Ivanovu radu. Sve je usmjereno prema spasenju duša, prema vječnom dobru, prema posljednjem cilju čovjeka koji mu je Bog odredio. Sam je to izrazio u jednom svom članku ovim riječima: »Cilj je svake katoličke organizacije, kao i odgojnog rada, ujediniti na zemlji što veći broj osoba s euharistijskim Isusom, da bi u što većem broju uskrsnuli s njime nerazdruživo sjedinjeni u vječnosti.« Za dolazak do toga glavnog cilja Ivan vidi tri stupnja: prvi je jedinstvo s Crkvom i njezinom hijerarhijom; drugi je izgrađivanje u mladom čovjeku potpune ljudske i kršćanske zrelosti; a treći je da tako formirani mladi ljudi trebaju postati apostoli Kristova Kraljevstva i djelovati da se ono širi u dušama bližnjih. Sredstva i metode koje Ivan slijedi u svome odgojnom radu nisu neka posebna novost. Ivan primjenjuje do u detalje

sve ono što mu je Crkva preporučivala i davala na raspolaganje, bilo da se radilo o izgradnji duhovnog života, bilo da se odnosilo na konkretan rad s mladima.

Branitelj i promicatelj moralnih vrijednosti

U svome odgojnom radu s mladima, posebice zadnjih godina, Ivan je veliku pozornost posvećivao moralnim problemima. Proučavao je sve ono što su crkveno učiteljstvo, Papa i biskupi po svijetu o tome pisali i naučavali. Posebna mu je briga bila da kod mladih stvori ispravne pojmove i shvaćanje ljubavi, braka, čistoće, seksualnosti. Napisao je o tome i posebnu brošuru »Ti i ona«, namijenjenu zrelijoj muškoj omladini. I premda je bio mlad i skoro bez iskustva, ipak je o svim tim pitanjima tako zrelo sudio i nastupao s tolikom mudrošću da je među orlovima i orlicama bio neka vrsta autoriteta u suvremenim ćudorednim pitanjima, kako naglašava njegov duhovnik o. Vrbanek. Ivan se zanima i piše o plesu, zabavama, modi, filmu, tisku, ekonomskim i socijalnim problemima. Piše o glazbi i tjelesnom odgoju, kojemu želi dati viši duhovni i nadnaravni sadržaj. Govori o braku, obitelji, položaju i ulozi žene u društvu, sastavlja opširno djelo kako se i u kojem smislu katolik može baviti politikom.

Učitelj i ženske mladeži

Jednak je bio Ivanov utjecaj i na ženski dio mladeži koja je bila organizirana u paralelnoj organizaciji Sveze hrvatskih orlica. O tome su se sačuvala brojna svjedočanstva djevojaka i žena koje su u Ivanu odmah svojom intuicijom otkrile Božjeg čovjeka, učitelja i prijatelja. O Ivanovu pozitivnom odgojnom utjecaju na žensku mladež opširno je pisala Marica Stanković, predsjednica orličke organizacije, objavivši najprije seriju članaka pod naslovom »Vitez ženske časti« u časopisu »Za Vjeru i Dom«, u povodu 10. obljetnice Ivanove smrti. O tome govori i u svojoj knjizi »Mladost vedrine«. Svojim djelovanjem na žensku mladež Ivan je, u prvom redu, želio produbiti kod djevojaka svijest njihova ženskog dostojanstva, te uzvišenost njihova poziva kako za majčinstvo tako i za apostolat, posebice kao Bogu posvećene osobe u svijetu. Ivanov svetački primjer tako je djelovao na mnoge djevojke, napose na mladu profesoricu Maricu Stanković, te je i ona, poput Ivana, zavjetovala vječnu čistoću i posvetila se Bogu. Umrla je u Zagrebu 1957. g., kao žrtva komunističkog režima od posljedica petogodišnje robije koju je zajedno s mnogim drugim hrvatskim djevojkama i ženama, kršćankama i hrvatskim rodoljubima, izdržavala u kaznionici u Požegi.

Marica Stanković, bliska suradnica Ivana Merza u apostolatu među mladima. Ostvarila je njegovu ideju »civilnog reda«: utemeljila je zajednicu Suradnica Krista Kralja.

Zamisao nove kršćanske zajednice

Ivan se najozbiljnije bavio mišlju da osnuje svjetovni institut Bogu posvećenih osoba koji bi okupljao laike koji su spremni raditi za Crkvu i proširenje Kristova Kraljevstva. O tome već piše u svojim bilješkama u duhovnim vježbama 1923. g. Tu je ideju Ivan širio među svoje suradnike i za nju ih oduševljavao. Posebno je u tome smislu pripremao svoju suradnicu Maricu Stanković. Godine 1928. namjeravao je s grupom mladića, svojih suradnika, poći na osmodnevne duhovne vježbe pod vodstvom duhovnika o. Petra Perice, isusovca koji se bavio istom mišlju. Na žalost, prerana smrt spriječila je Ivana da ostvari tu zamisao. Ipak, njegova ideja nije s njim pošla u grob. Marica Stanković, potaknuta primjerom Ivanova života i njegovim poticajima, ostvarila je, bar djelomice, Ivanovu ideju. Osnovala je prvi ženski svjetovni institut u Crkvi u Hrvatskoj pod nazivom »Zajednica Suradnica Krista Kralja«. Institut danas okuplja žene koje poput Ivana potpuno posvećuju svoj život Bogu živeći u svijetu u raznim zanimanjima i prema svojim mogućnostima rade za proširenje Kristova Kraljevstva.

Književnik i apostol pera

Još kao gimnazijalac, pa kroz godine svoga studija, Ivan je pročitao mnoge knjige, uglavnom književne vrijednosti. Osim stručne literature, kao profesor književnosti, čitao je i mnoge teološke i duhovne knjige koje su mu proširile horizonte i obogatile njegov kršćanski nazor na svijet. Sam se želio baviti književnim radom, ali su mu interesi Kristova Kraljevstva bili važniji, pa je sav svoj književni talent stavio u službu Božju. U svom kratkom životu mnogo je toga napisao. U prvom redu tu je njegov opširan dnevnik. Djelomice je objavljivan u Ivanovim biografijama. Tu je njegova doktorska di-

sertacija o utjecaju liturgije na francuske književnike. Napisao je brojne studije, članke i šest brošura. Ono što je Ivan objavio može se svrstati prema ovim temama: književna kritika, liturgija, katoličke organizacije, Katolička Akcija, Rim - Papinstvo, Lurd, moralni apostolat, tjelesni odgoj, razno; preko 170 bibliografskih jedinica. Tome treba pridodati mnoge Ivanove rukopise kao i opširnu korespondenciju, sve sačuvano u njegovu arhivu. Kad bismo sve to pokušali zbrojiti, bilo bi više od tri tisuće stranica! Sve što je Ivan napisao, kao i ono što su poslije njegove smrti drugi napisali o njegovu životu i radu, predstavlja dragocjenu duhovnu baštinu iz koje su mnogi njegovi sljedbenici crpli ideje i nadahnuća za kršćanski život i rad. Cjelovita bibliografija svih Ivanovih spisa, članaka, studija, brošura i rukopisa objavljena je u knjizi njegovih izabranih tekstova »Put k Suncu« *(Izdanje FTI-a i Postulature Ivana Merza, Zagreb 1993.god.)*

Svima je bio sve

Već Ivanova silna zauzetost za svrhunaravno dobro bližnjih, napose mladih, jest izraz njegove velike ljubavi k bližnjemu. No, ta se ljubav spustila do sasvim konkretnih potreba svakidašnjeg života. Ivan je deset posto svoje plaće davao siromasima. Mnogi su od njih u Beču, Parizu i posebice u Zagrebu, osjetili njegovu dobrotu. Preko puta njegova stana u Zagrebu čistio je prolaznicima cipele invalid Miško. Ivan se ubrzo s njime upoznao i sprijateljio. Srdačno bi s njim razgovarao, koji put ga pozvao k sebi u stan na večeru, pomagao mu u potrebama. Kad se spremalo hodočašće u Lurd, s kojim je i Ivan išao, pozvao je učiteljicu Miru

Potaknuti ljubavlju Ivana Merza prema papi i Crkvi od 1975. brojni mladi vođeni njegovim primjerom i idejama hodočaste u Rim i susreću Svetoga Oca. Na slici: hrvatska mladež s Papom u Vatikanu 30. IV. 1982.

Majetić da i ona pođe: »Pođite da vidite čudesa Božja i komadić raja na zemlji!« No, kako je bilo poteškoća, učiteljica se nije mogla odlučiti. Ivan joj je, međutim, sve poteškoće riješio utrošivši za to cijeli dan. Kad se požalila što je toliko vremena za nju izgubio, on joj je odgovorio: »Dan što ga čovjek posveti drugom nije nipošto gubitak, nego dobitak. Dani u kojima ne učinimo ništa za druge nego samo za sebe, to su izgubljeni dani«. Pomogao je mnogim mladim ljudima bilo u učenju, bilo pri traženju namještenja i posredovanja u najrazličitijim potrebama s kojima se mlad čovjek susreće, posebice oni koji dođu u grad. Ivanova kršćanska ljubav očitovala se i u opraštanju. Često je znao govoriti kad su iskrsle kakve poteškoće u radu s bližnjima: »Samo da ne bude povrijeđena kršćanska ljubav«. Bio je velik u opraštanju nanesenih uvreda. Kada je u jednom društvu bio napadnut i kada se mogao braniti, jer je radio po svom najboljem uvjerenju, on je šutio. Osobi koja mu zbog takvog stava nije prikrila svoje divljenje, odgovorio je: »Tko hoće biti pravi radnik za Božju stvar ne smije poznavati sebe; osobni je kult najveća zapreka mnogim uspjesima našega rada«.

Susret s trpljenjem

Ivan susreće patnju u svome životu već u svojoj mladosti. Prva velika bol koju je doživio bila je smrt djevojke prema kojoj je doživio prvu idealnu mladenačku ljubav. Najjači susret s trpljenjem Ivan doživljava u vrijeme Prvog svjetskog rata na bojišnici. I taj susret s patnjom i smrću bio je za Ivana dobitak. Upravo je rat najviše pridonio da se Ivanov nazor na svijet produbio i da je shvatio svu istinitost katoličke vjere, kako se to najbolje vidi iz njegovih divnih zapisa u dnevniku. I nakon rata patnja i bol se stalno isprepliću u Ivanovu životu sve do smrti. Bolest očiju povezana s upalom čeone šupljine malo-pomalo je nagrizala njegovo zdravlje. Kako je duboko Ivan ušao u smisao patnje i trpljenja, otkrivši njezinu vrijednost, najbolje se vidi iz pisma na smrt bolesnome prijatelju ing. Dragi Maroševiću: »Znam da je teško trpjeti, ali neki ljudi imaju poziv trpljenja. Mi smo tijelo Kristovo, to su na njemu uloge podijeljene. Jedni moraju trpjeti da uklone kaznu Božju koja bi se morala stresti na okolicu. Huysmans bi nazvao te odabranike mističkim gromobranima. Jesi li ikada na to pomišljao da ti trpiš za naš pokret? Jesi li svoje muke prikazao Gospodinu Kristu za pokret? Katolicizam se neće širiti u nas ako ne bude bilo Radnika, Molitelja i Patnika. To je jedan zakon u širenju Kraljevstva Božjega na zemlji. Naš pokret je stvorio do sada samo prvi tip (radnika) i mi smo si stvorili u našim dušama ideal radnika za Katolički pokret. Molili smo manje, a trpjeli smo kad smo morali. Zadnji tip je sva-

kako vrhunac - imitacija potpune Žrtve Spasiteljeve na Križu. I vidim u našem pokretu već priličan broj patnika. Pošto slučaja nema, to držim da je plan Providnosti upravo u tome da spoznamo ovaj misterij iz Njegova života: trpjeti za druge.« Jednoj mladoj bolesnoj učiteljici savjetuje da se ipak pobrine za svoje liječenje, ali na koncu dodaje: »Ako Gospodin želi da unatoč tomu trpite i da ne ozdravite, onda se valja predati u njegove ruke - jer se ni najmanji bacil ne miče bez prisutnosti i djelatnosti Gospodnje. Ta i sami znate bolje od mene da trpljenjem čovjek može više učiniti za proširenje Kraljevstva Isusova negoli velikim radom, učenim raspravama, sjajnim govorima i člancima. Ako Vas je Isus odabrao da budete apostolom u trpljenju, uvjeren sam da će Vam dati i snagu da uz sudjelovanje Vaše volje taj apostolat i dobro izvršite. Zemaljskim očima možda nećemo vidjeti plodove tog trpljenja, ali gore, u Srcu Božjem, ukazat će nam se koliko je njime duša spašeno; kolikim katoličkim pothvatima je donijelo blagoslova.«

Jednostavni željezni krevet Ivana Merza u njegovoj radnoj sobi u Zagrebu. U kutu kip Gospe Lurdske pred kojim je uvijek gorjela mala svjetiljka. Iznad kreveta slika sv. Male Terezije koju je Ivan Merz veoma štovao.

Ivan nije samo dijelio lijepe savjete o trpljenju, nego je i sam posjedovao duboki, izgrađeni kršćanski stav prema križu koji je došao do izražaja posebice u njegovoj posljednjoj bolesti. Piše u bilješkama iz svojih duhovnih vježbi 1926. god.: »Ratujući pod vodstvom raspetoga Kralja, moram do konca života biti razapinjan. Zaručnica Isusova je kroz sve vjekove pribijena na križ; i ja moram biti dionikom te slavne sličnosti. Život bez križa - udoban - morao bi za mene biti najvećom sramotom. Stoga moram biti sretan i smatrati kao normalno stanje vojnika Isusova teške staleške dužnosti koje priječe dovoljni privatni studij i rad. Odluka: Savjesno obavljati staleške dužnosti i to smatrati za križ mojega života; za moje dnevno razapinjanje, koje donosi blagoslova u radu za spasavanje duša u Katoličkoj Akciji.«

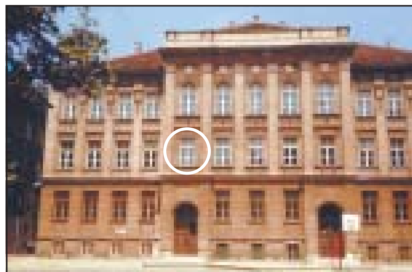
Prema vječnosti

Žrtva života za hrvatsku mladež

Ivan se tužio na slabi vid još od djetinjstva. K tomu se kasnije pridružila i zubobolja. Bolest ga je stalno pratila i često sputavala njegov polet za studij i rad. Posljednju je godinu života ozbiljno pobolijevao. Dobio je akutnu upalu čeljusne šupljine i morao je poći na operaciju. Posljednjih mjeseci zapisao je nekoliko značajnih misli u svoj dnevnik koji je prekinuo voditi još u Parizu. Te nam misli mnogo govore o njegovom duševnom stanju i raspoloženju pred odlazak s ovoga svijeta.

21. I. 1928. - Sve na slavu Presvetog Srca Isusova.

13. II. 1928. - Dosta je velik križ na nama. Dobio sam gnojnu akutnu upalu čeljusne šupljine. Danas mi je izvađen još jedan zub. Mama u silnim mukama. Međutim, vidim da dosta rado moli. Sinoć smo stvorili kao zavjet da ćemo, kad god to prilike dopuste, uvijek zajedno moliti krunicu. Čudno: ovo naše trpljenje kao da je stvorilo čudesa u mami koja dosta lako moli sada i samu krunicu. Sama veli da je danas koju stotinu Očenaša i Zdravomarija izmolila. Eksperimentalan dokaz kako je trpljenje najjače sredstvo da spasava i posvećuje duše. Blago onim dušama koje s radošću primaju iz ruku Gospodnjih svaku bol i sjedinjene s Isusom pridonose je za raširenje Crkve Isusove u dušama i u društvu.

Zgrada bolnice u Zagrebu u kojoj je umro Ivan Merz, 10. V. 1928. Danas je ova zgrada škola koja nosi naziv »Dr. Ivan Merz«, Ul. Račkoga 4. Soba u kojoj je Ivan umro nalazi se na prvom katu iznad lijevog ulaza (označena bijelim krugom)

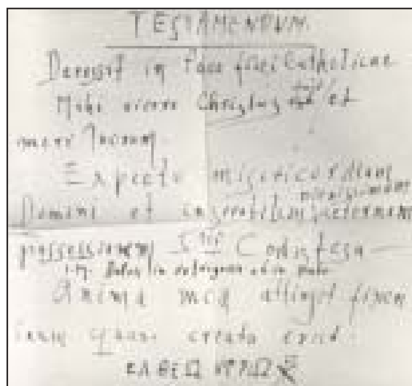
15. II. 1928. - Lako je svaki dan primati sv. Pričest i gostiti se Gospodinom. Oh, kako je čovjeku trpko kada mora da grize i jede tvrdo drvo svetoga križa. Danas mi opet zub izvadiše.

Bolest se tako razvijala da je Ivan morao poći na operaciju. Prije operacije posjetio je svoga duhovnog vođu oca Vrbaneka. Ivan je jasno predosjećao da će uskoro umrijeti i da Bog traži od njega žrtvu života za dobro mladeži s kojom je radio. Ispovjednik ga je u tome samo ohrabrio i utješio koliko je mogao. Sjećajući se riječi iz

Evanđelja o pšeničnom zrnu koje mora pasti u zemlju da donese ploda, Ivan se oprostio od svoga ispovjednika riječima: »Da, o tom sam već davno uvjeren: treba žrtvovati! Ja sam gotov!«

I stvarno, Ivan je duševno bio potpuno spreman poći pred lice Božje. Dan uoči odlaska na kliniku sredio je sve svoje stvari i sastavio svoju oporuku. Riječ je, zapravo, o tekstu za nadgrobni natpis koji je napisao na latinskom jeziku, a pronađen je u ladici njegova pisaćeg stola nakon smrti. U hrvatskom prijevodu oporuka glasi:

Umro u miru katoličke vjere. Život mi je bio Krist, a smrt dobitak. Očekujem milosrđe Gospodinovo i nepodijeljeno, potpuno, vječno posjedovanje Presvetog Srca Isusova. I. M. blažen u pokoju i miru. Duša će moja postići cilj za koji je stvorena. U Gospodinu Bogu.

TESTAMENTUM

Faksimil originala testamenta (nadgrobnog natpisa), Ivana Merza koji je pisan latinskim jezikom.

Iz ovoga teksta vidi se kako Ivan ide u susret smrti, u susret vječnosti mirne savjesti, bez straha i neizvjesnosti, siguran da će konačno postići vječnu ljubav kojoj je posvetio sav svoj mladi život. To je svečani finale jednog divnog života, posljednje svjedočanstvo i ispovijest njegove duboke i iskrene vjere koja mu je bila životno zvanje i koje je Ivan savjesno ispunio.

Posljednji dani i prijelaz u vječni život

Ivan je operiran 26. travnja na Klinici za uho, nos i grlo u Zagrebu, Ul. Račkoga. *(Danas je u toj zgradi smještena osnovna škola koja od 1994. god. nosi ime »Dr. Ivan Merz«)*. Operacija, na žalost, nije uspjela. Ivan je dobio meningitis od kojega je polagano umirao. U nedjelju, 6. svibnja, njegov ispovjednik o. Vrbanek podijelio mu je bolesničko pomazanje. Ivan je bio pri svijesti, ali više nije mogao govoriti. Nakon obreda ispovjednik, pogađajući njegove misli, podsjetio ga je na posljednji razgovor o žrtvi života: »Zar ne, Vi žrtvujete svoj život za hrvatsko Orlovstvo?« Ivan je vedro pogledao, njegove velike oči zasjale su i, kako nije mogao više govoriti, samo je dao potvrdni znak glavom. 9. svibnja, ležeći na samrtnoj postelji, Ivan je primio telegram iz Rima kojim mu Sveti Otac šalje svoj blagoslov. Tako je Ivan, koji je za života toliko ljubio i štovao Kristova namje-

Ivan Merz na odru. Umro je u Zagrebu, 10. V. 1928. prikazujući svoj život i smrt kao žrtvu Bogu za hrvatsku mladež.

snika, dobio tu rijetku utjehu u posljednjim časovima. Bio je još pri svijesti kad su mu to priopćili.

Sutradan, u četvrtak, 10. svibnja 1928. prije podne, u nazočnosti svoga oca i svojih najbližih prijatelja Ivan je prešao u vječne radosti Kristova Kraljevstva. Dr. D. Kniewald, nazočan kod njegove smrti, ovako opisuje Ivanove posljednje trenutke: »Ivanovo disanje bivalo je sve polaganije, bilo sve slabije; ležao je mirno, zatvorenih očiju; u to širom otvori velike oči iz kojih mu je kanula smrtna suza. Pogled je upro tamo daleko u visinu, miran, pouzdan, siguran; još jedan uzdah, još jedan mali, jedva primjetljivi trzaj i dr. Ivan Merz je predao Svevišnjemu svoju plemenitu dušu.«

Zazvonilo zvono zagrebačke katedrale

Vijest da je Ivan otišao u vječni život, munjevitom se brzinom proširila po Zagrebu, a onda i cijelom Hrvatskom. Još istog prijepodneva odmah nakon Ivanova preminuća zvono zagrebačke katedrale navijestilo je njegovu smrt. Bio je učinjen izuzetak, jer zvono obično zvoni kad umre biskup ili kanonik. Iz toga se vidi koliko je Crkva već onda cijenila Ivana i njegov rad. »Svi smo osjećali ne nešto strašno, nego da se nešto veliko dogodilo – umro je dr. Merz. Bili smo pod dojmom da je on za nešto žrtvovao svoj život« - pripovijedali su njegovi prijatelji. Nije potrebno spominjati duboku bol Ivanovih roditelja koji su u njemu izgubili svoga jedinca i potporu za svoje

staračke dane. Duboko potreseni ostali su Ivanovi prijatelji i suradnici, kao i sva katolička mladež diljem Hrvatske, Bosne i Dalmacije, kojima je Ivan bio idejni vođa. Cijeli katolički Zagreb okupio se u nedjelju 13. svibnja, na Mirogoju. K njima su se pridružili i mnogi delegati iz raznih katoličkih organizacija iz hrvatskih krajeva. Računa se da je na pogrebu bilo približno 5000 ljudi. Sprovod je vodio biskup dr. D. Premuš. Po broju i ugledu osoba bio je to sprovod kakav Zagreb nije pamtio od smrti biskupa Langa. S velikom vanjskom svečanošću, uz brojne govore, glazbu i pjevanje, Ivanovo je tijelo otpraćeno na vječni počinak. Pokopan je na Mirogoju. Tijelo mu je 1977. god. preneseno u Baziliku Srca Isusova u Zagrebu, u koju je svakodnevno dolazio za svoga života na svetu misu.

Veliki utjecaj nakon smrti

Hvala Ti, što si nam pokazao put k Suncu!

Još istih dana, odmah nakon Ivanove smrti, zaredali su po katoličkom tisku brojni komemorativni članci u kojima se ističe veličina pojave, zasluge i vrline dr. Merza, opisuje se njegov nesebičan rad za Božju stvar. Za svaku godišnjicu Ivanove smrti priređuju se komemoracije na kojima prisustvuje brojna mladež. Članci i studije uvijek obnovljenom svježinom evociraju uspomene na tog velikog čovjeka. Četiri godine nakon njegove smrti pojavljuje se prva Ivanova biografija. Napisao ju je njegov prijatelj i suradnik, svećenik i sveučilišni profesor dr. Dragutin Kniewald. Općenit je bio dojam, nakon što je iz tiska izišla biografija Ivana Merza da je Ivan još snažnije djelovao poslije svoje smrti nego za vrijeme života. Ime Ivana Merza postalo je ideal, pro-

Svilena vrpca s vijenca što su ga Ivanu na grob postavili njegovi prijatelji i štovatelji iz Vinkovaca. Natpis na vrpci najbolje izražava što je Ivan Merz značio i znači za hrvatsku mladež: »Hvala ti, orle Kristov, što si nam pokazao put k Suncu.« Vrpca se čuva u Muzeju Ivana Merza u Zagrebu, gdje su izložene ostale stvari kojima se Merz služio.

Svečana proslava 10. obljetnice smrti Ivana Merza u Zagrebu 10. V. 1938. Na svečanoj akademiji govori dr. Ivan Protulipac, Ivanov bliski suradnik u Orlovskoj organizaciji.

gram života i rada cijelom jednom naraštaju mladih koji su krenuli za njegovim primjerom vjernosti Kristu i ljubavi prema Crkvi i Papi.

Deseta obljetnica Ivanove smrti 1938. god. svečano je proslavljena po svim mjestima gdje je bilo katoličke mladeži koja se nadahnjivala njegovim svetim životom. Opet su brojni članci punili stupce našeg katoličkog tiska. Cijeli peti broj isusovačkog časopisa »ŽIVOT« za 1938. god. posvećen je Merzu i potom je objavljen kao posebna knjiga pod naslovom »Božji čovjek Hrvatske«. Veličanstvena akademija, koja je tom prigodom održana u Zagrebu, najbolje je pokazala što je Ivan značio za našu katoličku javnost. Na svečano ukrašenoj pozornici stajao je veliki natpis - MERZOVA BAŠTINA. U sredini - velika Ivanova slika. Sa svake strane velikim slovima ispisane statistike koje su pokazivale što se sve pripisivalo Ivanu, njegovu nadahnuću i njegovu djelovanju, koje su nastavili ostvarivati njegovi sljedbenici. Te statistike obuhvaćaju razdoblje od 1923. do 1937. god.: 30 svećeničkih zvanja; 782 društva; 26 689 članova katoličke organizacije; 60 sletova; 429 tečaja; 1.137 posjeta društvima; 1.606 priredaba; 7.293 duhovna sastanka; 18.892 odborske sjednice; 46.256 predavanja; 82.611 sastanaka.

Anica Ercegović iz Graduse kraj Sunje čudesno je ozdravila 1930. god. od neizlječive bolesti nakon molitve na grobu časnog sluge Božjega Ivana Merza. Poživjela nakon ozdravljenja više od 50 godina u punom zdravlju i nije više trebala liječničku pomoć niti je trošila bilo kakve lijekove.
Na slici: Anica Ercegović 1970. godine prigodom 40. obljetnice svoga ozdravljenja.

Za 15. obljetnicu Ivanove smrti Ivanov duhovnik objavljuje knjigu »Vitez Kristov Ivan Merz«. Za tu Ivanovu godišnjicu počeli su se pojavljivati prvi glasovi i prvi članci o pokretanju postupka za njegovo proglašenje blaženim. Glas o Ivanovoj svetosti još više se proširio kad su mu se ljudi počeli moliti i kad su se po njegovu zagovoru počela događati čudesna uslišanja. Jedno od najvećih dogodilo se dvije godine nakon Ivanove smrti. Djevojka Anica Ercegović iz Sunje razboljela se u svojoj 19. godini od tuberkuloze pluća, upale zglobova, žestoke reume po čitavom tijelu, a bila je i teški srčani bolesnik. Šest godina bezuspješno se pokušavala liječiti. U srpnju 1930. g. počela je moliti devetnicu Ivanu Merzu. Posljednjeg dana devetnice posjetila je njegov grob na kojem se žarko pomolila; vratila se kući sasvim zdrava! U potpunom zdravlju doživjela je duboku starost i nije više trebala nikakvu liječničku pomoć. Čudesno ozdravljenje Anice Ercegović potvrđeno je u procesu beatifikacije Ivana Merza. Proglašenjem dekreta o ovome čudu u Vatikanu 20. XII. 2002. g. ispunjeni su svi uvjeti za njegovu beatifikaciju. Brojna druga uslišanja po zagovoru našega Ivana objavljena su u Glasilu Postulature.

Kad listamo katolički tisak od godine Ivanove smrti pa nadalje, bit ćemo iznenađeni nad mnoštvom raznih imena i naziva koji su Ivanu bili pridavani u naslovima članaka i studija, ili u samome tekstu. Iz njih se lijepo vidi što je Ivan značio za svoje vrijeme i što su toliki u njemu nalazili i cijenili. Evo samo nekih značajnijih naziva:

Svjetlo na gori, Vitez Božji, Brat vitez, Homo catholicus, Anđeo tješitelj, Vitez Krista Kralja, Papin čovjek, Božji čovjek, Heroj Kristov, Naš dragi sveti Ivan, Apostol mladeži, Heroj kršćanskog mira, Čovjek milosti, Kristov vitez, Uzor katoličkog intelektual-

ca, Orao zlatnih krila, Vitez Presv. Srca Isusova, Euharistijski vitez, Stup Crkve, Naš omladinski svetac, Brat vođa, Orao Božjih krila, Uzor modernog katolika, Naš svetac u fraku, Naš veliki čovjek, Prvoborac Katoličke Akcije, Brat Ivan, Vitez ženske časti, Naš vječni Merz, Hrvatski uzor katolik, Velika liturgijska duša, Lovac Srca Isusova, Božji orao, Borac s bijelih planina, Veliki pionir Hrvatske, Svjetlo s neba, Naš suvremeni apostol, Heroj ljubavi, Div duha, Svetac Božji, Nenatkriljiv uzor, Nosilac mira, Božja umjetnina, Sveti borac Hrvatske, Apostol vedrine, Ideolog hrvatske katoličke omladine, Najljepši ideal hrvatske mladeži, Čovjek žrtva, Prorok Božji, Vitez Kristov, Put naših dana...

I, na kraju, ne možemo ne spomenuti onaj lijepi natpis na bijeloj svilenoj vrpci s vijenca koji su Ivanu donijeli na grob mladi orlovi iz Vinkovaca:

»HVALA TI, ORLE KRISTOV, ŠTO SI NAM POKAZO PUT K SUNCU!«

Taj natpis izražava zahvalne osjećaje tolikih mladih i odraslih koji su u Ivanu našli prijatelja, uzor, ideal, vođu i kroz njegov primjer put Kristu!

Sve prisutniji u našem vremenu

Zbivanja nakon smrti Ivana Merza

Nakon vihora Drugog svjetskog rata koji je prohujao našim stranama i mnogo toga pokosio, uništio, polomio, lik Ivana Merza izranja ponovno osvježen, čist i uzvišen u poslijeratnoj stvarnosti. Započinje se s komemoracijama o godišnjicama Ivanove smrti po zagrebačkim crkvama. Često ih predvode i propovijedaju naši biskupi.

1958. zagrebački nadbiskup Franjo Šeper pokreće informativni biskupijski postupak za Ivanovo proglašenje blaženim.

Članovi crkvenog sudišta za proces beatifikacije Ivana Merza pohodili su grob Ivana Merza na Mirogoju zajedno s nadbiskupom Franjom Šeperom 10. V. 1958., na dan kada je proces svečano otvoren na Duhovnom stolu u Zagrebu.

Na slici slijeva na desno: dr. Franjo Cvetan, dr. Marko Klarić, (prvi postulator), pomoćni biskup dr. Josip Lach, nadbiskup FRANJO ŠEPER, dr. Josip Salač i dr. Josip Kribl.

1971. objavljuje se prva Ivanova biografija poslije rata: »Borac s bijelih planina«.

1972. otvara se Spomen-muzej Ivana Merza u Zagrebu.

1973. pokreće se »Glasilo Postulature« za Ivanovu beatifikaciju, koje izlazi povremeno.

1974. izdaje se nova biografija u skraćenom izdanju namijenjena mladima: »Prijatelj mladih - Ivan Merz«.

1975. u Rimu je na Papinskom liturgijskom institutu dr. Marin Škarica obranio prvu doktorsku disertaciju o Ivanu Merzu kao promicatelju liturgijske obnove. Iste godine u ljetu skupina vjeroučitelja iz Zagreba organizira za Jubilej u Svetoj Godini 1975. hodočašće mladih u Rim, na što ih je potaknuo primjer Ivana Merza od prije pedeset godina, kad je organizirao hodočašće za mlade Orlove u Svetoj godini 1925.

16. prosinca 1977. veliki događaj: tijelo Ivana Merza prenosi se s Mirogoja u Baziliku Srca Isusova. Ivan postaje još bliži svojim prijateljima i štovateljima.

1978. slavi se 50. obljetnica Ivanove smrti. Proslava je obilježena nizom manifestacija. U svibnju, na sam dan Ivanova odlaska u vječni život, biskup Mijo Škvorc služi

Grob Ivana Merza u Bazilici Srca Isusova u Zagrebu, Palmotićeva 33.

Zagrebački nadbiskup Franjo Kuharić predvodi koncelebrirano misno slavlje u katedrali prigodom proslave 50. obljetnice smrti sluge Božjega Ivana Merza za blagdan Krista Kralja, u Zagrebu, 25. XI. 1958.

svečanu sv. misu u Bazilici Srca Isusova uz veliko mnoštvo vjernika. Za isti dan objavljena je knjiga najljepših Ivanovih tekstova, probranih iz njegove bogate duhovne baštine: »Put k Suncu«. U listopadu organizira se za mlade spomen-hodočašće u Rim. U studenome - glavna proslava Ivanove 50. obljetnice: simpozij na Bogoslovnom fakultetu u Zagrebu 24. i 25. XI. 1978.god., svečana koncelebrirana sv. misa u katedrali koju predvodi i propovijeda zagrebački nadbiskup Franjo Kuharić i, u nedjelju, 26. XI., na blagdan Krista Kralja, svečana završna akademija u Dječačkom sjemeništu na Šalati. Iste godine u veljači u Rimu je obranjena druga doktorska disertacija o Ivanu Merzu. Napisao ju je i obranio na Papinskom sveučilištu Salesianumu postulator Ivanove kauze o. B. Nagy, a naslov glasi: »Ivan Merz, čovjek vjere i odgojitelj za vjeru«.

1979. Izlazi iz tiska »Zbornik radova sa Simpozija o dr. I. Merzu.« Iste godine, na spomen Ivana Merza, pokreću se hodočašća mladih u Rim koja će se organizirati od tada svake godine.

1986. postupak za proglašenje Ivana Merza nastavlja se u Rimu, u Kongregaciji za kauze svetaca.

1986. god. pokreće se inicijativa za otvaranje Doma hrvatskih hodočasnika u Rimu.

1991. god. Dom hrvatskih hodočasnika u Rimu dobiva ime po Ivanu Merzu. Bilo je to ispunjenje zavjeta što ga je Odbor Doma učinio Slugi Božjemu Ivanu Merzu pet godina ranije s molbom da svojim zagovorom pomogne ostvarenje toga pothvata.

Proslava stote obljetnice rođenja Ivana Merza. Svečana akademija u Hrvatskom narodnom kazalištu u Zagrebu, 15. XII. 1996.

1996. svečano je proslavljena 100. obljetnica rođenja Ivana Merza. Proslave su održane u Hrvatskoj, Francuskoj i Italiji. U siječnju 1996. g. HPT - Hrvatska pošta i telekomunikacije objavili su poštansku marku s likom Ivana Merza. Potom, 9. i 10. studenoga, u Parizu, na Sorboni i Institut Catholique, gdje je Merz studirao, održan je znanstveni simpozij posvećen liku i djelu Ivana Merza. U Rimu je u hrvatskoj crkvi sv. Jeronima održana svečana komemoracija 100. obljetnice rođenja. Glavna proslava Merčevog stogodišnjeg jubileja održana je u Zagrebu od 14. do 16. prosinca. U Nadbiskupskoj klasičnoj gimnaziji održan je znanstveni simpozij u organizaciji Filozofsko Teološkog Instituta D.I., Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, i Nadbiskupske klasične gimnazije. Svečana akademija održana je u Hrvatskom narodnom kazalištu u nedjelju 15. prosinca. Na sam dan stote obljetnice rođenja, 16. prosinca, predstavljena je na Filozofskom fakulteta Merčeva doktorska disertacija u izvorniku, pisana na francuskom jeziku: »Utjecaj liturgije na francuske književnike«, kao prvi svezak njegovih sabranih djela. Istoga dana svečanu koncelebriranu Euharistiju predvodio je u katedrali

Predavači na Simpoziju o Ivanu Merzu održanom u Parizu na Sorboni i Katoličkom institutu 9. XI. 1996. prigodom proslave 100. obljetnice njegova rođenja

Na slici s lijeva na desno: dr. Marin Škarica, dr. Milka Jauk Pinhak, dr. Henrik Heger, dr. Marc Gjidara, prof. Ivanka Jardin, dr. Božidar Nagy.

papinski nuncij Giulio Einaudi, a propovijedao je biskup Marko Culej. - Predavanja sa simpozija održanog u Zagrebu objavljena su u Obnovljenom Životu, br. 3-4, 1997.

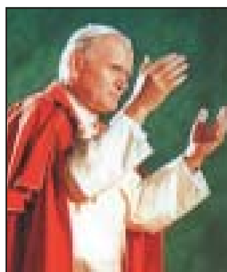
1997. god. u Hrvatskoj započinje svoje djelovanje Euharistijski pokret mladih nakon proslave 12. svjetskog dana mladih u Parizu i susreta s Papom, na kojem su sudjelovali i brojni mladih Hrvati. Ovaj pokret koji danas postoji u više od pedeset zemalja svijeta kao odgojno katoličko udruženje za mladež nastao je u Francuskoj 1917. Nekad se ovaj pokreta zvao »Croisade Eucharistique« kojega je Ivan Merz upoznao za vrijeme svoga studija u Parizu i od svih tadašnjih katoličkih organizacija najviše mu se svidio. Njegove ideje u obliku lozinke »Žrtva - Euharistija - Apostolat«, Ivan Merz donio je u Hrvatsku i prema tim idejama koje su posebno naglašavale euharistijski život živjeli su i djelovali brojni mladi katolici u katoličkim organizacijama svoga vremena. Mladež Euharistijskog pokreta nastavlja ostvarivati duhovnu baštinu Ivana Merza.

U Vatikanu dovršen postupak za beatifikaciju Ivana Merza

Dana 5. srpnja 2002. u Vatikanu je proglašen dekret o herojskim krepostima Ivana Merza, čime je završen dugi postupak dokazivanja njegovih vrlina koji je trajao 44 godine. Time je izvršen pretposljednji i najvažniji uvjet za njegovu beatifikaciju. 20. prosinca 2002. u nazočnosti pape Ivana Pavla II. u Vatikanu je proglašen dekret o čudu koje se dogodilo po zagovoru Ivana Merza (ozdravljenje Anice Ercegović) i time su ispunjeni svi uvjeti za njegovu beatifikaciju koja se očekuje u 2003. godini.

5. VII. 2002. u Papinoj nazočnosti u Vatikanu proglašen je dekret o herojskim krepostima Sluge Božjega Ivana Merza (slika gore). 20. XII. 2002. proglašen je dekret o čudu i time je završen postupak za proglašenje blaženim.

Papa Ivan Pavao II. o Ivanu Merzu

Mladim hrvatskim vjernicima koji su hodočastili u Rim nadahnuti primjerom časnog sluge Božjega Ivana Merza u nekolika navrata Papa Ivan Pavao II. preporučio je Ivana Merza kao uzor:

»Nastojte slijediti stope tog velikog katoličkog laika.« *(30. IV. 1980.)*

»Dragi moji mladi Hrvati! I vi, kao što je Merz, tražite Isusa preko liturgije, da ga možete što bolje upoznati.« *(1.V. 1981.)*

»Dragi moji mladi Hrvati!... Vi se nadahnjujete idejama velikog apostola hrvatske mladeži, profesora Ivana Merza. On je veoma ljubio Crkvu i Kristova namjesnika… Evo vam primjera!« *(29.IV.1982.)*

»Poput vašega ideala profesora Merza trebate biti vjerni Svetoj Crkvi i Svetom Ocu Papi... Kao dr. Merz, koji je nadahnuo mnoge mlade duše, tako i vi svratite pozornost na euharistijski život.... On je svaki dan primao svetu pričest, često se ispovijedao i imao je posebnu ljubav prema Majci Božjoj...« *(2.V.1983.)*

Kardinal Franjo Kuharić o Ivanu Merzu

Zagrebački nadbiskup Kardinal Franjo Kuharić u raznim je prigodama govorio i propovijedao o Merzu. Evo nekoliko misli iz njegovih govora:

«Ivan Merz je bio dosljedan ostvaritelj Riječi Božje u svome životu, cjelovit kršćanin, čovjek Crkve i apostol. Takva jedna cjelovita ličnosti usidrena u istinu i zaljubljena u apsolutnu Božju stvarnosti i vječni smisao čovjeka može poslužiti kao putokaz suvremenom naraštaju.« *(1973.)*

«Merz je svijetao primjer i današnjim intelektualcima i mladima koji žele biti ljudi Crkve… U njemu je živjela svetost Crkve.« *(25. XI. 1978.)*

«Ivan Merz bliješti u nizu velikih, vjernih sinova i kćeri naše Crkve kao jedan blještavi vrhunac… On ima mnogo toga reći danas našim mladima…» *(26. XI. 1978.)*

«Ivan Merz je remek djelo Duha Svetoga.«*(15. XII. 1979.)*

«Ivan Merz je čudo milosti Božje.«*(10.V.1982.)*

«Merz je apostol liturgijske obnove prije 2.vat.sabora.«*(14. IX. 1996.)*

«Merz je svjedok za Isusa Krista u savršenosti života.«*(7. XI. 1996.)*

«Merz je svojim obraćenjem i životom suvremena poruka današnjim generacijama i mladim intelektualcima da je vjera svjetlo Kristovo koje obasjava svakoga čovjeka.«(*Iz posljednja izjave kardinala Franje Kuharića o Ivanu Merzu 31. 1. 2002.*)

Hrvatska nacionalnost i rodoljublje Ivana Merza

Katolički intelektualac europskih dimenzija

Češće se može čuti pitanje: koje je nacionalnosti bio Ivan Merz jer njegovo prezime, čini se, nije hrvatsko. Ivanov otac Mavro Merz, austrougarski časnik, bio je njemačkog podrijetla i to iz mjesta Plzena, u Češkoj. Očeva majka, tj. Ivanova baka, bila je Čehinja. Ivanova majka Terezija Mersch bila je rodom iz Velike Kaniže u Mađarskoj. Ivanovi roditelji doselili su se u Banja Luku gdje se naš Ivan rodio; tu je odrastao i odgojen u bosansko-hrvatskom ambijentu kao državljanin tadašnje Austro-Ugarske Monarhije. Već u gimnazijskim danima, napose pod utjecajem profesora Ljubomira Marakovića, Ivanova ljubav prema hrvatskom narodu, njegovoj povijesti i kulturi sve se više razvijala. Nakon raspada monarhije i stvaranjem nove države Ivan se svjesno opredjeljuje za pripadnost hrvatskome narodu. Zajedno sa svojim roditeljima prihvaća državljanstvo nove države. Među Ivanovim dokumentima koji su sačuvani, nalazi se i njegova domovnica izdana u Zagrebu 12. I. 1922. Ivan je tada bio još student u Parizu. U njoj stoji: »DOMOVNICA (Hrvatska i Slavonija, zap. dom. br. 34), kojom poglavarstvo slobodnog i kraljevskog grada Zagreba priznaje da Ivan Merz, student, u gradskoj općini zagrebačkoj uživa zavičajno pravo, te je punopravni državljanin Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca.«

Premda po krvi (ako uopće smijemo tako govoriti i ljude razlikovati na taj način), Ivan Merz nije bio hrvatskog podrijetla, za njega se, međutim, može reći da je bio »dvostruki« Hrvat. Ne samo da se svjesno opredijelio za pripadnost hrvatskom narodu, nego daleko važnija jest činjenica da je cijeli svoj život i sve svoje talente darovao duhovnom dobru hrvatskog naroda, napose njegove mladeži, djelujući posebice kao odgojitelj mladih naraštaja. I na kraju svoga mladog života, ležeći na samrti, posljednje što Ivan dariva jest vlastiti život koji prikazuje Bogu kao žrtvu za hrvatsku mladež! Koliko je njegova žrtva bila Bogu draga i plodonosna pokazao je daljnji tijek zbivanja: njegovo je ime postalo program života i rada tisućama mladih hrvatskih katolika koji su slijedili njegov put i ostvarivali njegove ideje u angažiranom kršćanskom životu i apostolatu. Napomenimo i to da brojni članci koje je Ivan Merz objavio svjedoče o njegovom iskrenom hrvatskom rodoljublju.

Stoga inzistirati na Merčevom biološkom podrijetlu može pomalo sadržavati i primjese rasizma, što se protivi načelima kršćanske vjere i opće prihvaćenim zasadama današnje kulture. Nikome ne pada na pamet, napose među vjernicima i katolicima, da postavlja npr. pitanje nacionalnosti Blažene Djevice Marije, sv. Josipa, sv. apostola, sv. Franje, sv. Ante, sv. M. Terezije i tolikih drugih Božjih ugodnika koje častimo na našim oltarima i divimo se njihovom bogoljublju i čovjekoljublju i svemu onome što su ostvarili u svome životu.

Međutim, upravo zbog svoga miješanog podrijetla i široke naobrazbe Ivan Merz postaje aktualan u našem vremenu kad se intenzivno radi na ujedinjenju Europskog kontinenta i njegovih naroda. Svojim podrijetlom, obrazovanjem, kulturom i svetačkom pojavom, Ivan Merz nadilazi granice svoje domovine. Studirao je na europskim sveučilištima u Beču i Parizu, a srcem je sav bio okrenut prema Rimu, središtu katoličanstva. Proživio je Prvi svjetski rat na talijanskom bojištu, prije toga vojnu je obuku polazio u Sloveniji i Austriji. U ratu doživljava duboko obraćenje Bogu. Nakon završenog studija, vrativši se u svoju hrvatsku domovinu, sav svoj život i rad, i na kraju žrtvu svoga života, posvećuje duhovnom dobru jednog slavenskog, tj. hrvatskog naroda i njegove mladeži! Služio se s deset europskih jezika (od kojih je pet govorio): hrvatski, njemački, francuski, talijanski, slovenski, engleski, španjolski, češki, mađarski i latinski. Razni germansko-romansko-slavenski elementi europskih naroda i kulture ujedinili su se u Merzu u jednu harmoničnu cjelinu; možemo reći »ujedinjena Europa u jednoj osobi«, ali sve sjedinjeno i prožeto katoličkom vjerom! Stoga Merz, kao laik europskog formata, koji u sebi ujedinjuje elemente europskih naroda i kulture, postaje veoma aktualan danas kad se izgrađuje jedinstvo Europe koje, treba graditi na zajedničkim kršćanskim korijenima europskih naroda, kako to Papa Ivan Pavao II. često naglašava.

HIMNA

BLAŽENOM IVANU MERZU

Ivane, o mužu vrli,
ti si Božji nama dar.
Zbog vrlina neumrlih,
uzdignut si na oltar.

Mladima si uzor sveti
u borbi im životnoj.
U zlu svakom što im prijeti
zagovor im pruži svoj.

Bog je svoje snage rijeku
utočio u duh tvoj,
u vremena kratkom tijeku
da posvetiš život svoj.

Bosna ti je život dala
i svetosti prvi sjaj.
Hrvatskoj te darovala,
obje tvoj su zavičaj!

Vjeri, miru i slobodi
uči dušu roda svog.
Kristov Orlu, i nas vodi
k Suncu svoda nebeskog.

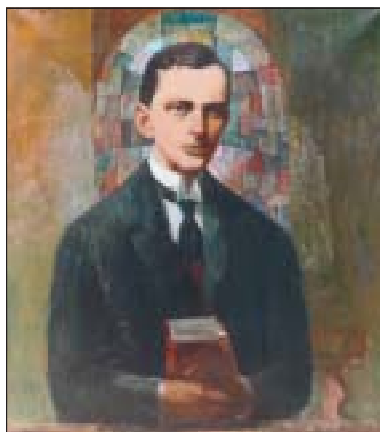
fra Ladislav Fišić, urednik
mjesečnika »Svjetlo riječi«

Sarajevo 25. XII. 2002.

Prvi puta objavljena u časopisu »Svjetlo riječi«, br. 238, siječanj 2003., str. 54

M O L I T V A

za devetnicu časnom slugi Božjemu Ivanu Merzu

Sveta liturgija sa središtem u Euharistiji bila je Ivanu Merzu trajan izvor na kojem je hranio svoj život vjere i crpio snagu za ostvarenje svetosti. Preporuča se stoga za vrijeme devetnice obaviti sv. ispovijed i barem jedanput primiti sv. pričest. Oni koji mogu neka pohode njegov grob u Bazilici Srca Isusova u Zagrebu. Potom neka se svaki dan izmoli ova molitva:

Svemogući vječni Bože, u Ivanu Merzu dao si nam divan uzor kršćanskih vrlina. Svojim svetim životom on nam je pokazao kako se uz pomoć Tvoje milosti i u laičkom staležu može postići svetost života. Pomozi nam da ohrabreni njegovom ljubavlju prema Kristu i Crkvi idemo putem svetosti i nasljedujemo njegovu apostolsku revnost u širenju Tvoga Kraljevstva. Po njegovu zagovoru udijeli mi posebnu milost za koju te sada molim... ako je to na korist mome vječnom spasenju, a Tebi na slavu. Po Kristu Gospodinu našemu. Amen!

Oče naš... Zdravo Marijo... Slava Ocu...

Milosti postignute po zagovoru časnog sluge Božjega neka se jave na adresu:
Postulatura Ivana Merza, župa sv. Petra, Vlaška 93, 10000 ZAGREB. 098/546.806

Sliku Ivana Merza (gore) izradio akad. slikar Mladen Veža

BIBLIOGRAFIJA

Knjige Ivana Merza

1. Ivan MERZ: *Put k suncu*. Odabrani spisi. - Zagreb, Postulatura Ivana Merza, 1978., 179 str.
2. Ivan MERZ: *Put k suncu.* Odabrani tekstovi Ivana Merza. - Zagreb, Filozofsko teološki institut FTI i Postulatura za beatifikaciju I. Merza, 1993. - Drugo nadopunjeno izdanje, 232 str.
3. Ivan MERZ: *L'influence de la liturgie sur les écrivains français. (Utjecaj liturgije na francuske književnike*). Doktorska disertacija Ivana Merza na francuskom. Prvi svezak Sabranih djela. Izdavač: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu i Postulatura za beatifikaciju Ivana Merza, 1996.g. 303 str.
4. Ivan MERZ: *Plamen za visinama*, Zagreb, FTI, 1999. 128 str.
5. Ivan MERZ: *Misli*, Zagreb, Postulatura I.Merza, 2001., 64 str.
6. Ivan MERZ: *Ljubav i čistoća*, Zagreb, FTI i Postulatura I.Merza, 2002., 260 str.

Cjelovita Bibliografija brojnih članaka, studija i brošura koje je Ivan Merz objavio u raznim časopisima nalazi se u oba izdanja knjige Ivana Merza »Put k suncu« kao i na internet stranici Ivana Merza: www.ffdi.hr/ivan-merz

Biografije i studije o Ivanu Merzu

1. Dragutin KNIEWALD: *Ivan Merz - život i djelovanje*. Zagreb 1932., 254 str.
2. Skupina autora: *Božji čovjek Hrvatske - Dr.Ivan Merz*. Zbirka eseja i članaka. Zagreb 1938., 80 str.
3. Josip VRBANEK: *Vitez Kristov Ivan Merz*, Zagreb 1943., 254 str.
4. Božidar NAGY: *Borac s bijelih planina - Ivan Merz.* Zagreb, Filozofsko-Teološki Institut, 1971. 372 str.
5. Božidar NAGY, DI: *Prijatelj mladih - Ivan Merz*, Zagreb 1974., 132 str.
6. Marin ŠKARICA: *Ivan Merz - iniziatore del movimento liturgico in Croazia* (Ivan Merz, začetnik liturgijskog pokreta u Hrvatskoj), Rim 1975., 511 str.; doktorska disertacija na talijanskom jeziku. Objavljen izvadak.

7. Božidar NAGY: *Ivan Merz - uomo di fede ed educatore alla fede* (Ivan Merz - čovjek vjere i odgojitelj za vjeru), Rim 1977., 354 str.; doktorska disertacija na talijanskom jeziku. Objavljen izvadak.
8. *Pojava i značenje dr. Ivana Merza u Crkvi u Hrvatskoj*. Zbornik radova sa Simpozija održanog 1978.g. prigodom 50. obljetnice smrti Ivana Merza. Zagreb 1979., 130 str.
9. Božidar NAGY: *Tko je Ivan Merz?* Kratak prikaz života i djelovanja Ivana Merza. Zagreb 1980., 88 str.
10. Dragutin KNIEWALD: *Sluga Božji dr. Ivan Merz* (drugo izdanje), Zagreb 1988., 318 str.
11. Dušan ŽANKO: *Svjetlo na gori - Dr. Ivan Merz.* Zagreb 1990., 75 str.
12. Karoly KNIEWALD: *A lelek tuzharcosa - Dr. Ivan Merz elete*. Szalesi Muvek 1940., 193 str. Prijevod biografije Ivana Merza na mađarskom jeziku.
13. Božidar NAGY: *Ivan Merz, istaknuti laik u svjedočenju Evanđelja*. - Zagreb, Izd. Postulatura za beatifikaciju Ivana Merza. 1. izdanje 1995., 2. izdanje 1996., 56 str.
14. *Simpozij o Ivanu Merzu 1996. g.* - Radovi objavljeni u časopisu "Obnovljeni Život", br. 3/4 1997.
15. Fabijan VERAJA: *Ivan Merz, Pioniere dell' Azione Cattolica in Croazia*. (Ivan Merz, pionir Katoličke Akcije u Hrvatskoj). Positio super vita, virtutibus et fama sacntitatis. - Roma, Libreria Editrice Vaticana, 1998., 1104 str.
16. Skupina autora: *Ivan Merz – un laic d'avant-garde* (Ivan Merz – avangardni laik). Cijeli broj 385, svibanj 2001. francuskog časopisa »Christ source de vie« posvećen Ivanu Merzu. Na 30 stranica prikazan njegov život i djelovanje na francuskom jeziku.
17. Kardinal Franjo KUHARIĆ: *Ivan Merz - čudo milosti Božje.* Govori, izjave i propovjedi o Ivanu Merzu. Postulatura za beatifikaciju Ivana Merza, Zagreb 2002., 64. str.

SVE O IVANU MERZU NA INTERNETU

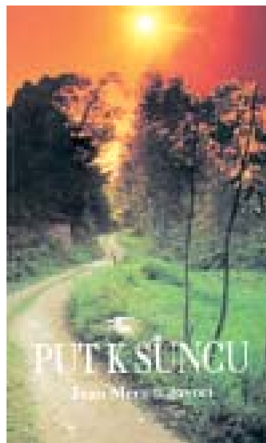
Od 1998. godine Ivan Merz ima svoju web stranicu na Internetu. U raznim podstranicama nalazi se sve najvažnije o njegovu životu i djelima: njegova sabrana, objavljena i neobjavljena djela, izjave i svjedočanstva suvremenika, što su rekli Papa, kardinali i biskupi o Merzu, pjesme i recitali, velika galerija slika itd.

Adresa je: www.ffdi.hr/ivan-merz
E-mail postulature: postulatura.merz@ffdi.hr

SADRŽAJ

K N J I G E

za upoznavanje života, duhovnosti i poruke časnog sluge Božjega Ivana Merza

Ivan Merz
PUT K SUNCU
Zagreb, FTI, 1993., 232 str. Opširan izbor tekstova iz bogate duhovne baštine Ivana Merza

Ivan Merz

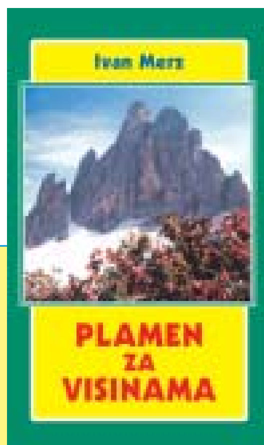

MISLI

Ivan Merz
M I S L I
Zagreb, Postulatura Ivana Merza, 2001., 64 str. Najljepše izreke i misli Ivana Merza

Ivan Merz
LJUBAV I ČISTOĆA
Tekstovi Ivana Merza o ljubavi, braku, ženi, čistoći i božanskoj ljubavi. Zagreb, FTI, 2002., 260 str.

Ivan Merz
PLAMEN ZA VISINAMA
Zagreb, FTI, 1999., 128 str. Knjiga prikazuje uspon Ivana Merza prema svetosti.

Naručuju se na adresi:

POSTULATURA IVANA MERZA • 10000 Zagreb, Vlaška 93
Tel. 01/46.33.533; tel./fax: 031/211.509; mob. 098.546.806
E-mail: postulatura.merz@ffdi.hr • www.ffdi.hr/ivan-merz

KARDINAL FRANJO KUHARIĆ

IVAN MERZ
ČUDO MILOSTI BOŽJE

Govori, izjave i propovijedi
kardinala Franje Kuharića o Ivanu Merzu

KARDINAL FRANJO KUHARIĆ O IVANU MERZU

Knjiga govora, propovijedi i izjava o budućem hrvatskom blaženiku

Izdavač: Postulatura Ivana Merza, Zagreb, 2002. 64 str.

Kardinal Franjo Kuharić izrekao je o časnom sluzi Božjem Ivanu Merzu najviše govora od svih hrvatskih crkvenih pastira. Bilo je to u raznim prigodama, napose kod proslava Ivanovih obljetnica. Ovi govori kardinala Kuharića u izvjesnom se smislu mogu smatrati njegovom osobnom »kanonizacijom« Ivana Merza, o čemu će se svatko moći uvjeriti čitajući ove njegove nadahnute retke. Kardinal je smatrao Ivana Merza veoma svetim čovjekom i stoga dostojnim oltara. Kardinalovi govori i izjave doneseni su u knjizi u kronološkom redu kako su bili izrečeni, odnosno napisani između 1973. i 2002. god. Knjiga se naručuje na adresi Postulature.

ISBN 953-96923-3-4